Poznański
codziennie z wy-
poniedziałków
poświętnych.
kwartalna
ecu 2 tal.
tach krajowych
13 sgr. 9 fen.
kle rękopisy
Pozn. przysłane
wracają się.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Doniesienia
i Obwieszczenia
opłacają się
po 1 sgr. 3 fen. od wiersza.
Pojedyncze egzempl.
sprzedają się po 1 sgr. 6 fen
w Ekspedycyi
przy Placu Wilhelm. Nr. 8
Listy
do Redakcyi i do Ekspedycyi winny być
frankowane.

208 Środa, 13 września 1865. № 208

Poznań, 12 września. Jeden z naszych współpraco- pisze nam:

den z dzienników belgijskich, Journal de Bru-, miewa czasami zasługujące na uwagę koresponden- Petersburga. W jednéj z nich niedawnemi czasy, ko- dent, przytaczając wydrukowany w dzienniku Gołos artykuł o ojcu Lacordaire znanéj pod pseudonimem ia Tur" autorki rosyjskiéj, dosadnie i słusznie schara- ował stan dziennikarstwa rosyjskiego, gdzie podobne kowanemu artykuły, przemawiające w imię prawdy iedliwości, prawdziwą są rzadkością.

pewne nie potrzeba nam tego dowodzić, skoro widzie- jak się to dziennikarstwo w obec sprawy polskiéj za- o, skoro widzieliśmy, z jaką zawziętością większość te- c za głosem Katkowa, obwinia w chwili obecnéj Pola- podpalanie. Niektóre tylko z pism petersburskich jak i St. Pietierburgskija Wiedomosti pozwalają ie zupełnie zgadzać się ze sposobem widzenia a raczéj ia tego prawdziwie moskiewskiego publicysty; dobrze im za to dostaje.

respondencya z Carskiego Sioła, którą w Journal de lles z dnia 3 bm. spotykamy, zdaje nam się na wielką wać uwagę, gdyż dosyć wiernie przedstawia obecny stan jakkolwiek nie możemy się zgodzić w zupełności na zapatrywania się jéj autora.

o jéj przekład: „Co się u nas bardziéj niż upał we daje, to nadzwyczajny brak pieniędzy. Nie zważając na nie zaprzestaje przesadzonych wydatków. Nadzwyczaj po śmierci najstarszego syna pragnie carowa przepę- s jakiś w pobliżu Moskwy. Kupiła tam ona od ks. Galicyna wspaniałą posiadłość; pedjęto tam nie- prace, a szosa, którą umyślnie dla nowéj pani budują, wkrótce tę posiadłość z dawnym grodem carów. Zważ- róg nie ma tu prawie nigdzie; koleje żelazne posuwają zo powoli dla braku kapitałów; ziemie nie przynoszą dochodu z powodu braku rąk; owoż, chociaż je ofiarują co, pozostają bez kupców. Znam posiadłość w okolicy, położoną między dwoma rzekami, obejmującą 10,000 n (15,000 mórg), która przynosiła 70,000 franków renty z zaledwie 16,000. Nikt nie chce pracować, a nie racowników, którzy się ofiarują, stawiają takie żądania, nie warta świecy," jak mówią w pospólstwie. Dodaj- słońce spaliło zbiory. Kurs rubla jest przerażający; padł na 330 i nie widać wcale, coby go podnieść mogło. tatniemi czasy wielki książę Michał, brat cara, zwrócił kupców Moskwy o pożyczkę nie zbyt znacznéj sumy. o mu takowéj kupcy odmówili, lecz odpowiedzieli pra- grubijańsku.

wiłem już o Serno-Sołowijewiczu, młodym człowieku podejrzanym o spiskowanie i trzymanym w fortecy od pół lat. Dwóch wielkiego znaczenia członków rady, ks. Suwarow i jenerał Nazimow, próbowali go zbawić, awiając kolegom, iż nie było właściwie żadnego do- rzeciwko niemu; nic to nie pomogło. Skazany przed wysłany został na całe życie do ciężkich robót w Sybe- zedtém jakoby bandyta na rusztowaniu wystawiony. cze jedna ofiara całkiém prawie niewinna. Opinie jego eczywiście bardzo skrajne i radykalne, lecz nie należał ad żadnéj konspiracyi. Poprzednicy jego na Syberyi, Mi- i Czernyszewskij umierają na suchoty.

zekucye te wcale nie zmniejszają liczby niezadowolo- ardziéj niż kiedykolwiek dzieli się Rosya na dwa bar- bitne stronnictwa: ludzi służących rządowi z potrzeby bicyi i czerwonych, których opinie dochodzą do ostatecznych granic obrzydliwego absurdum. Podług nich, religia, rodzina, państwo, własność, są to bajeczki staréj baby. Lecz daléj jeszcze idą i proponują najprzewrotniejsze zepsucie. Daje się już widzieć w klasie średniéj ogromna masa osób żyjących bez sakramentu i to nie przez chwilowe zapomnienie się i uniesienie, ale z zasady, jak same twierdzą! To koniec świata, czyli raczéj koniec panowania rosyjskiego; to rozkład społeczeństwa najokropniejszy jaki kiedykolwiek widziano nawet w senném dręczącém marzeniu.

P. Herzen zdaje się wam być socyalistą; on zresztą sam tak siebie nazywa; tu go traktują jako reaka i prawie anathematyzują. Nasi przyjaciele postępu do tego już doszli! Otóż, zważcie, że jest punkt jeden, w którym się oni najzupełniéj schodzą z rządem; tym punktem jest nienawiść do Zachodu. Rząd wymaga od tych, którzy mu służą nienawiści katolicyzmu i instytucyi liberalnych. Nihiliści (tak bowiem sami siebie nazywają) zgadzają się również na ten programat, lecz depełniają go i wypowiadają wojnę chrześciaństwu pod wszelkiemi postaciami. Jakąż to przyszłość nam gotuje! Stronnictwo konstytucyjne, niestety! prawie już nie istnieje.

Dziennikarstwo szydzi zeń, obawiając się konstytucyi arystokratycznéj; nihiliści, którzy według pięknego swego wyrażenia chcą zrobić tabulam rasam także nań uderzają rząd podobnież ze swéj strony, bo rząd w chwili obecnéj nazywa się bracia Milutyny, a tym bardzo się podoba nie zdawać sprawy przed nikim. Jednemu z nich przypisują następne ohydne wyrazy: „„Chcę żeby chłop był nasycony, żeby jadł i pił dobrze, żeby się przewracał na ciepłym piecu i z dobrze naładowanym żołądkiem; chcę żeby miał dobry kożuch i dobre buty; ale uczyć go czegośkolwiek, dać mu swobodę, a toż byłoby głupstwo. To zwierze nie potrzebuje wolności."" Oto, co tu powiada jegomość, dla wynoszenia liberalizmu którego zaczynało już braknąć oklasków ekonomistom paryskim! Przykłada on się pilnie do zrujnowania resztek szlachty; potém przyjdą nihiliści, którzy wszystko ostatecznie zniwelują przez zupełne zburzenie.

„Car bardzo rad, że syn jego najukochańszy zbliżył się do tronu; uczucia tego nie podziela carowa. Teraźniejszy następca, mało znany, mało wykształcony, odznacza się wielką dobrocią, zapewniają, że dalekim jest od przyklaskiwania okrutnym środkom i srogościom dokazywanym w Polsce i Rosyi, ale nie ma on jeszcze głosu w radzie. Rząd wspierany przez Katkowa, któremu p. Schedo-Ferroti słusznie się sprzeciwia, rozszerza pogłoskę, że to Polacy w popiół obracają Rosyą. Osoby przybywające z miesc klęską dotkniętych obwiniają o nią złodziei, korzystających z rozruchu, lub téż dwa rodzaje zbrodniarzy: kupców zrujnowanych, którzy, uprzątnąwszy mienie podpalają kramy i deklarują się natychmiast jako bankruci, i czynowników, którzy uciekają się do ognia, palą papiery razem z domami, skoro zagraża im śledztwo sądowe. Niektórzy podejrzywają sam rząd, który miałby na celu wzburzenie ludu w celu uwolnienia się naraz od Polaków i Nihilistów. Nie chce mi się temu wierzyć. W każdym razie wiele osób mniema, że pożary Petersburgskie, których przyczyny dotąd są tajemnicą, dokonane zostały przez stronnictwo reakcyjne dla przestraszenia władzcy i oburzenia ludu na przyjaciół wolności."

Powiedzieliśmy na początku, że się nie możemy w zupełności zgodzić z zapatrywaniem powyższéj korespondencyi; pospieszamy wytłómaczyć się. Przedewszystkiém autor zdaje się mieć pewną sympatyą dla stronnictwa, które konstytucyjném nazywa, ztąd téż płynie głównie i jego nienawiść dla Milutynów. Nie myślimy i nie możemy wcale bronić tych ostatnich; ale chcemy tylko przypomnieć, że owo stronnictwo konstytucyjne, to dworzaństwo moskiewskie, to twórcy niedawno podanego do cara adresu domagającego się dla dworzaństwa rosyjskiego przedstawicielstwa w obec rządu a głoszącego zagładę Polakom. Wszakże tych to panów organem Moskowskija Wiedomosti, ich stronę trzymał Katków, ich zdania propagował.

Co do nihilizmu i jego niezmiernego szerzenia się w Rosyi w czasie i po upadku ostatniego powstania polskiego, twierdzenia korespondenta, jak się na to zewsząd dochodzące głosy zgadzają, są najzupełniéj prawdziwe. Objaw ten, który zaiste chorobą moralną godzi się nazwać, z dziwną siłą opanował znaczną część młodego pokolenia, którego reszta przerzuciła się z równą zapalczywością do obozu rządowego.

Lecz jakkolwiek rozdział pomiędzy jedném i drugiém zdaje się być ogromnym, sam już autor przyznaje, że są punkta wspólne a jednak widzi w szerzeniu się nihilizmu podkopującego podwaliny społeczeństwa zapowiedź upadku panowania rosyjskiego, upadku caratu. Co do nas, nie możemy zdania tego podzielać; bo carat nigdy się nie opierał na tém, co podstawą jest innych państw — na cnotach społeczeńskich; owszem brak tychże był właśnie zawsze racyą bytu dla niego. Przypominamy tu całkiém seryo ludową rosyjską przypowiastkę u Mochnackiego zapisaną: „Kozu wołk dieriot, wołka pastuch dieriot, pastucha prystaw dieriot, prystawa gubiernator dieriot, gubiernatora car dieriot a caria sam czort dieriot." Gdzież tu i poco społeczeńskie cnoty? a obrazek ten wiernie cały system caratu maluje.

Podkopywanie podwalin społeczeństwa właśnie jest w interesie takiego porządku rzeczy, który w obec ich istnienia i trwania stałby się niemożebnym. Ani zbytek dworu w obec nędzy kraju, ani upadek moralności nie zapowiadają upadku caratu, bo to odwieczny jego orszak.

Nihilizm z innéj strony zdaje nam się zasługiwać na uwagę. Chcemy uważać go za dziwaczny i dziki przejaw dobrych w gruncie ale ciemnych i zwichniętych instynktów, z których może jakie ziarno przyszłości Rosyi wybłyśnie, ale jakie i kiedy, o tém nic nie wiemy i Rosya sama dowie się chyba dopiero po strasznym kataklizmie.

Na gruncie, gdzie carat przerosł do szpiku kości, wszystkiego dotknął i wszystko skalał, gdzie jako przedstawiciel wyższych zasad wiary, występuje zapędzone w niewolniczą służbę prawosławije, tam pierwszy ruch życia objawić się musi przeczeniem wszystkiego ale absolutnie wszystkiego, co przeszłość podaje; więc złe i dobre byle istniejące zarówno wywołuje opór. Popęd jakiś nieokreślony, niby przeczucie jakiéjś lepszéj, nieznanéj przyszłości, prowadzi do odrzucenia wszystkiego, co istnieje spodlone i nikczemne; lecz, nie wskazując zarazem celu, do którego dążyć należy, zmęczony szamotaniem się zapada w kałużę, do któréj ciągnie zmysłowość. To powód skrajności pojęć opanowujących najszlachetniejszych ludzi w Rosyi, to przyczyna upadku nihilizmu.

Taki stan całéj ludzkości niegdyś wywołał objawienie, a jaka w obecnym stanie Rosyi rola mogła by być udziałem Polski, na to sumienie każdego prawego Polaka niech odpowie. Gdy braknie gdzieś podstawy do życia, obowiązkiem tych, co stoją bliżéj ideału, co żywiéj go czują, stawić jego uosobienie, żywy przykład na ziemi. Obowiązek to wielki, bo na nim opiera się postęp ludzkości; niedokonanie jego w zupełności również wielką pociąga karę. Tu może zagadka dziejów Polski ostatniego stólecia.....

Ale wróćmy do Nihilistów, którzy, w każdym razie, pomimo najzupełniejszéj sprzeczności zasad, nie są bez pewnéj nie łatwo dającéj się wytłómaczyć sympatyi dla Polaków. Ostatnie powstanie polskie, pod tylu względami ważne w swych owo-

---

Pan Symforyan do p. Mirosława.

Kochany Mirosławie,

czny mi pan brat Symforyan — powiesz — skoro tak przyjaciela. Nie sądź zbyt ostro i słuchaj. Było mi niemiło, kiedym ujrzał w Dzienniku list Twój do mnie umieszczony razem z listem pisanym na moje ręce kcyi. Stało się przecież i nie pozostaje mi nic więcéj z wyłożyć tak jak się ma. Znasz mię, znasz moje żye mozoły, znasz wszystko. Wiesz, że nie jestem hałae nie chwalę zbytnio ludzi, ani zbytnio ich ganię, ale dnak było trochę zanadto, usłyszeć z ust Twoich zdajuż nie poradzimy. Skądże Ty to wiesz; albož e wyroki historyi, lub czy zaczynasz lekceważyć na ycyą ducha narodowego? Znam ja Cię dobrze. Oto u w słabą chwilę trafił ów list przeklętego agenta, ie zbawienna, gdy raz się wkradła, to i rozgościła się, wszy nakształt kąkolu dobre ziarno. Reszty dokoswazye Strzeżysława, co go zwiesz bocianem w gniewie, takiém zgryźliwém usposobieniu, przybrały w Twych barwę strofowań i ot! rzecz. My tu w mieście téż jak e lubimy, żeby nam kto mędrował, choć sami pouczać lubimy. Kubek w kubek jak po wsiach, i przypomnij eś kiedyś mnie gadał sarabandy..... Co tu było zrooim listem do redakcyi? Gdybym był go posłał, nie o podobno redakcya przyjęła, bo wyglądał tak jakoś ładnie, na Twoją stronę i muszę Ci nawiasowo tutaj wyznać, że napisany był arte. Można więc tylko było albo listu nie posełać, albo posłać oba. Ruminowałem nad tém i wśród pogadanki wspomniałem przed żoną, żeby to może najlepiéj było heroicznego użyć sposobu na Ciebie i oba listy, tak otwarty, jak poufny posłać do gazety; że Cię to zreflektuje, skoro wyszło od przyjaciela. Na tém rozmowa się skończyła. Decyzyi żadnéj nie powziąłem, bom ostrożny, ażardów się w moim wieku strzegę. Wyszedłem potem na miasto, skąd dość późno śpiący wróciłem. Już głowę na poduszki kładę, kiedy moja żona, obudziwszy się, spyta naraz: „ano! widziałeś redaktora?" — „Nie" odpowiedziałem zasypiając. „Posłać oba listy i kwita, co tu czekać, rzecz jasna przecież." — „H" mruknąłem na pół już we śnie. Któżby takie mruknięcie wziął za przyzwolenie, chyba kobieta, która tłómaczyć lubi rzecz według swéj skłonności. Dosyć, że moja żona, rano wstawszy, listy oba posłała redaktorowi, wmawiając, kiedym się gniewać zaczął, że przecie to z moją wolą się zgadzało. Uchwyciła to moje mruknięcie „h", dodała „e" przed to „h" i twierdziła, żem powiedział „ehe." Cóż tu było robić z podobną sofistyką kobiecą? Nie powiadam, żebym w żaden sposób nie był tego zrobił, co ona, ale to już teraz nie należy do rzeczy. Zadziwić Cię przecież musi tego rodzaju interesowanie się mojéj żony Twoim interesem. Czemu, skąd, na co? Przyjacielu, wyznam Ci w tém miejscu moje nieszczęście, o którem może dotąd nic nie wiesz. Otóż jaknajlepsza kobieta, moja żona, ale wychowano ją w pewnych przeciw wam uprzedzeniach, z czego wypływa, że zawsze coś miała i Tobie i twoim do zarzucenia i że często słuchać musiałem i muszę inwektywy i przygryski, że niepotrzebna ta moja z Tobą zażyłość, że wygląda ona zawsze jak rodzaj protekcyi, co już stąd niby widać, że mi nieraz komis przyślesz, żem z resztą więcéj wart od Ciebie, bo Tobie stara szlacheczczyzna wygląda z za kołnierza i t. d. Traf tu do końca z Ewami, trudna z niemi rada; — w końcu zwykle zawrócą ci głowę, zwłaszcza jeśli tak wymowne i słodkie jak moja sąsiadka Stanisława. A najgorzéj rozdrażnić, mój Mirusiu, to gotowa co tylko kiedy słyszała lub się domyślała wyzionąć.

Ja co staram się zawsze być za sprawiedliwością i nie zasłaniając ócz na wady tak nasze jak wasze (— które zresztą tak sobie podobne jak przyrodne dzieci —) umiem przecież cenić i przymioty wielkie naszego obywatelstwa, mocno nad nałogiem żony cierpię, ale wyleczyć jéj podobno nie zdołam. Zanadto ma niby poufnych jakichś doniesień, domysłów przez analogią, pół-fakcików i t. p. zasobów, które w dziwaczną zrosły się całość. Szczęście, dalibóg, że mi p. Bóg nie dał dzieci, bo bym był musiał wkroczyć i niepozwolić, aby wyssały z mlekiem tak łykowate, niestrawne, niedogotowane pokarmy. Wy jesteście starszymi, my młodszymi piastunami czci narodowéj, a ztąd wypływa, że jedną myślą żyjemy, i że różnice przed zgodnościami ustąpić powinny. Pomimo widocznego w Tobie znużenia, nie śmiałbym nigdy zwątpić o głosie Twego sumienia narodowego i najlepszy dowód tego składam w ten sposób, że już przestaję żałować kroku uczynionego przez mą żonę. Wezwany publicznie, czy faktem stwierdzisz to co do mnie wśród zniechęcenia wyrzekłeś: „że tylko już każdy dbać o siebie dziś powinien", ani chwili nie wątpię, że nie sprzedasz majątku Twego w obce ręce. Wszakże owa wstydliwość ducha jest spuścizną wieków, w ktorych uzdolniliście narodowość naszą do niezwykłéj w dziejach żywotności poczucia i wszakżeż wie o tém wrazy Mongół, straszliwe wymierzając na was ciosy?!..

My wszyscy mieć się powinniśmy za żołnierzy w szeregach,

cach, przyczyniło się do ogromnego wzrostu nihilizmu sięgającego najostateczniejszych granic; gdyż już rząd a z nim i naród rosyjski wszelkie przekroczyli granice. Zdaje się, iż nieuniknioną jest dla Rosyi koniecznością przejść naprzód przez tę smutną fazę, by się przesycić owocami, które caryzm wydaje, aby się wreszcie przekonać, że w nim nie masz na nie ratunku.

Wybaczy łaskawy czytelnik, żeśmy tu wyszli trochę po za granice zwykłego artykułu; lecz zdania wypowiedziane może nie są całkiém bez podstawy, a zastanowienie się nad niemi może nie będzie bez pożytku.

Na zakończenie parę słów o carewiczu. Ile razy słyszymy pochwały dla jakiegokolwiek członka rodziny carskiéj, tyle razy strach nas bierze, żeby się to nie stało nowym punktem wyjścia dla pewnéj kategoryi naszych dyplomatów, co na tém szczerze lub nieszczerze zwykli wiele budować. Owóż pamiętajmy, iż bardziéj jeszcze chwalono przymioty obecnego cara, gdy był jeszcze następcą a nawet i w początkach panowania, a patrzmyż, co się teraz dzieje. Zaiste dobrze znał Rosyą ten publicysta, co powiedział, że Polacy żałować będą Mikołaja, bo za jego panowania tyle tylko złego doświadczają, ile on sam pragnie, a jego następca pozwoli go tyle, ile inni zechcą. Podobnyż horoskop można, według powyższego opisu, i teraźniejszemu następcy postawić.

Dotychczasowy sędzia powiatowy Reichert w Świeciu został mianowany rzecznikiem przy tamtejszym sądzie powiatowym, a zarazem notaryuszem w obwodzie sądu apelacyjnego w Kwidzynie, z miejscem zamieszkania w Świeciu.

Berlin, 11 września. Pismo odręczne cesarza austryackiego do jenerała Gablentza, mianuje go „namiestnikiem cesarskim“ w Holsztynie. Niewiadomo czy i jenerał Manteuffel otrzyma w skutek tego takiż sam tytuł w Szlezwiku.

Dzisiaj rozpoczęły się ćwiczenia doroczne korpusu gwardyi, którym król pilnie się przygląda.

Wedle Voss. Ztg wydał minister sprawiedliwości reskrypt do dyrektorów sądów powiatowych, aby rozciągnęli swoją kontrolę nad podwładnymi sobie urzędnikami nawet na pożycie ich prywatne. Nietylko zatém mają baczyć, aby się zachowywali w sprawach politycznych w myśl ministerstwa ale także, aby ich wydatki były zastósowane do dochodów.

Jak telegrafują z Mohrungen toczył się tamże dzisiaj proces przeciw 17 posłom, których bronił poseł rzecznik Forkenbeck. Sąd uwolnił wszystkich obżałowanych.

Pelplin, 8 września. Piszą ztąd do Nadwiślanina: Niepogody a raczéj pluski przez całe lato trwające nietylko że i u nas żniwo tegoroczne zgnoiły, ale i po za rolą i gospodarstwem narobiły nieporządku. Wiadomo wam, że tutejsze seminaryum chłopców, collegium Marianum, przedłuża wakacye i pismami publicznemi zawiadamia uczniów swoich, aby nie na 13 bm., ale raczéj na 25 bm. się zjeżdżali. Reparacyi wraz z innemi przedsięwziętemi budowlanemi pracami dla plusku nie było można ukończyć. W takiém samém położeniu znajduje się i seminaryum klerykalne. Dopiero teraźniejsza pogodna pora budzi nadzieję, że od 20 października będzie można w zabudowaniach seminaryjnych zamieszkać, dla tego nie 2, ale dopiero 20 października kursa w zakładzie tym rozpoczną.

Gąbin, 8 września. Tutejsza Pr. Litt. Ztg pisze: Wczoraj wieczorem o 11 godzinie ukazał się w drukarni naszéj komisarz policyi p. Schönrade i przedłożył nam telegraficzną depeszę prokuratora p. Tuchen w Królewcu, którą przykazano konfiskatę nr 208 dziennika Pr. Litt. Ztg. Na mocy rozkazu tego komisarz zabrał pozostałe jeszcze egzemplarze tego numeru dziennika. Równocześnie zabrano wydany wczoraj nr 36 Przyjaciela mieszczan i chłopów a to z powodu artykułu o wypadkach śmierci w wschodniopruskim pułku fizilierów nr 33.

KROLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 10 września. Jutro znów święto galowe z powodu imienin cara Aleksandra. W skutek tego zapowiedziano też same urzędowe uroczystości, co zwykle. Onegdaj na bezpłatném widowisku w wielkim teatrze zgromadzeni oficerowie i żołnierze rosyjscy zażądali odśpiewania przez artystów hymnu „Boże cara chroń,“ który śród ogromnego wrzasku dwukrotnie powtórzono. Że iluminacya była rzęsistą, rozumie się samo przez się.

Dz. Warsz. podnosi, że dnia 8 bm. upłynęły 2 lata, jak hr. Berg objął jako namiestnik zarząd Królestwa Polskiego. Dzieje tych rządów zaiste, krwawemi głoskami zapisane będą na kartach historyi.

ROSYA.

Petersburg, 5 września. Piszą ztąd między innemi do Nat. Ztg: Główna uwaga rządu skierowana obecnie na flotę, liczba okrętów ciągle się powiększa. Przed tygodniem znów skończono nową pancerną fregatę „Petropawłowsk,“ któréj cenę obliczono na $1^3/_5$ miliona rubli; pancerz waży około 50,587 pudów (17,000 centn.) Równocześnie spuszczono baterya pancerną „Kremlin“ z lejarni pp. Schianikowa i Poletika, składa się ona z 24 dział. Z Barö-Sund donoszą, że się powiodło wydobyć zatopioną łódź działową „Smerth.“ Flota rosyjska wraca rozproszona z wycieczki skandynawskiéj do Kronsztadu. W. ks. Konstanty już przybył odbywszy podróż z Kopenhagi na statku „Wielki admirał“ w krótkim przeciągu czasu 70 godzin. Cesarz 1 września powrócił tu dotąd z Moskwy.

AUSTRYA.

Kraków, 8 września. Czytamy w Czasie: Dzień dzisiejszy pamiętny jest wielu rocznicami w dziejach Polski. Obchód zwycięstwa króla Jana III nad Turkami i odsieczy Wiednia w dniu 12 września 1863 ustanowiony przez papieży jako święto w całym świecie chrześciańskim, naznaczony został na ten dzień Narodzenia N. P. Maryi. Oprócz nabożeństw zwykłych w dniu tym odbywanych w tutejszych kościołach lud tutejszy śpiewał zawsze pieśni nabożne przed obrazem N. P. Maryi w bramie Floryańskiéj. Tym razem konsystorz jeneralny wzbronił tych śpiewów i uwiadomił o tém Towarzystwo Dobroczynności, pod którego opieką zostaje ołtarz w bramie Floryańskiéj umieszczony.

Tenże dziennik pisze: Mówiliśmy już, że dotąd wybór dra Dietla na rektora uniwersytetu Jagiellońskiego na rok 1865/6 nie został jeszcze potwierdzony. Ponieważ puszczono mylną wieść, że dr Dietl przestawszy być czynnym profesorem traci tém samém prawo do rektorstwa, przeto powołać się musimy w téj mierze na ustawę o urządzeniu władz akademickich z d. 30 września 1849 r. nr 49 Dz. P r. P., która opiewa wyraźnie: Rektor wybranym będzie kolejno z wydziałów, a mianowicie z członków tychże, którzy profesorami wydziału są lub nimi byli. Że ustawa ta była już stósowaną i pod względem byłych profesorów, na to mamy niedawne przykłady: radzca sądu wyższego p. Piotr Bartynowski, niegdyś profesor uniwersytetu Jagiellońskiego, mianowany przez rząd kuratorem tegoż uniwersytetu, wybrany został następnie rektorem, gdy przypadła kolej wyboru rektora z pośród profesorów czynnych i byłych wydziału prawniczego. Na téj saméj zasadzie w wyborach na rektora ostatniemi laty otrzymali legalnie głosy byli profesorowie ks. Jan Schindler, kan. katedr. i tajny radzca, który nawet wybrany rektorem, wymówił się od przyjęcia téj godności; następnie dr Józef Jakubowski były protomedyk, dr Józef Brodowicz, dr Floryan Sawiczewski i zmarły późniéj dr Karol Soczyński. We Lwowie zaś ks. biskup Jachimowicz piastował godność rektorską jako niegdyś profesor. Dr Dietl nie stracił przeto prawa do rektorstwa, przestawszy być czynnym profesorem.

Lwów, 7 września. Dzisiejszy numer Hasła zawiera na wstępie następujący artykuł:

W chwili, gdy kraj nasz wchodził w skład austryackiéj monarchii były jego stósunki ekonomiczne tak samo w zupełném rozprzężeniu jak polityczne i społeczne. Gospodarstwo, przemysł i handel rzeczypospolitéj leżały w upadku, a nic nowego nie powstawało, żaden świeży, potężny żywiół nie wchodził w skład zmartwiałego życia. Galicya, w obec innych części austryackiego państwa, znalazła się nagle na najniższym stopniu ekonomicznego rozwoju, i mogła tylko dawać surowe produkta w zamian za rzeczy przemysłu. Zwróciło to uwagę austryackich mężów stanu, spostrzegli pewną, uzupełniającą się zależność między wschodniemi a zachodniemi prowincyami, i zarejestrowali Galicyą w rzędzie krajów koronnych, jako chlerz surowych produktów, jako „Rohproduktkammer“.

I cóż było takiego stósunku wynikiem! Oto Galicya dawała wełnę zachodnim prowincyom a brała w zamian s dawała okowitę a brała likiery, dawała szmaty a brała p itp., — dawała wreszcie ziarno a brała tysiąc różnych, nawet z własnego surowego produktu przerobionych prze tów potrzeby i zbytku. Tym sposobem dając surowe pro z pewnym małym zyskiem, oddawała Galicya natychmias zysk zachodnim prowincyom za to, iż one za pomocą stojącego przemysłu surowe produkta dla niéjże saméj po biali. Lecz nie dosyć na tém! Wyłączna produkcya ro narażała Galicyą co chwila na przykre katastrofy. G zachodzie ziarno urodziło i Galicya nie mogła nic wy spadały ceny ziarna przy wewnętrznéj komsumcyi do zer dały do kosztów produkcyi a nawet niżéj, zkąd rolnicy na codzienny ograniczeni żadnych swych wyższych potrzeb kajać nie byli w stanie. Gdy zaś nadszedł w Galicyi rok rodzajny, to zaraz za nim w ślady szedł głód i pomor Galicya nie miała żadnych produktów przemysłu, aby je giém ziarnem zachodu wymieniać, a rząd musiał tracić pisywaniu podatków lub dawaniu zapomóg zgłodniałéj siątkowanéj pomorem ludności.

W ten błędny system ekonomiczny, poczytujący G za śpichlerz surowych produktów, wpadało jedno minis austryackie po drugiem. Podczas gdy zachodnie pro przemysłem swoim coraz bardziéj się wzbogacały, st licya ciągle na swém stanowisku wyłącznie rólniczego Przyszło nawet do tego, że gdy kto z ludzi, widzących złego, pragnął przemysł Galicyi podnosić, znachodził tr u władz, wymagających tysiąca różnych warunków i f ści, pod któremi nic się rozwinąć nie mogło — i niezby wna data, odkąd nas pod tym względem na równi krajami koronnemi postawiono.

To niekorzystne stanowisko w obec reszty krajów chii zajmuje Galicya i dzisiaj, nie dla tego, aby jéj kto zapory, lecz dla tego, że wstrzymywana, a raczéj nie po w swym rozwoju przez długie lat dziesiątki dzisiaj jedn tem, na równi z zachodniemi prowincyami stanąć mi Porównajmy tylko Galicyą z najbliższym z zachodnich koronnych, ze Szląskiem, pod względem ekonomicznym, konamy się jaka jest straszna różnica. I tak: Gali 1425 mil kwadr., a Szląsk tylko 93. Galicya liczy 4 ludności, a Szląsk tylko 443,912 — pomimo to Szląsk 250 machin parowych a Galicya tylko 122! Wprawdz bardzo wiele jest browarków i gorzelni, które się bez parowych obchodzą, więc może ich ilość niedostatec krajowego przemysłu wyraża, — lecz pomimo to z jący wypada rezultat porównania, iż Galicya, która razy tak wielką jak Szląsk, iż Galicya licząca 10 razy ludności, posiada tylko połowę tych machin paro Szląsk!!

Nie potrzeba zdaje nam się bardziéj rażącego do potwierdzenie, iż dawny stósunek Galicyi do zachod wincyi w niczém się nie zmienił. A więc jak dawniéj raz daje Galicya swe surowe produkta za wyroby; a dawniéj tak i teraz nie ma żyć za co, gdy na zachod dzaj; a więc jak dawniéj tak i teraz musi umierać z gł na nią padnie rok nieurodzajny, bo nie ma co wymi ziarno zachodnie, bo, prócz rólnictwa, nie ma czém z mrącéj z głodu ludności.

Powyższe porównanie prowadzi nas do nie now sztą ekonomicznego pewnika, iż jeżeli kraj jaki ma wém życiem, jeżeli w własnych zasobach i w własn ma szukać sposobów na uchylenie najmniéj spodzi i najprzykrzejszych ewentualności, to nie może być łącznie rolniczym ani wyłącznie przemysłowym, lecz nictwo i przemysł w należytym i naturze kraju odpo pielęgnować stósunku. Imponująca zamożność Szląs namacalnym tego dowodem. Jeżeli Galicya, jako a czna jednostka, ma o ile możności o własnych żyć musi energicznie rozwijać swój przemysł i znachodz celu gorące u rządu poparcie.

Lecz mogą nam tu niechętni zarzucić, iż obecne czne położenie Galicyi nie jest zupełnie wynikiem

---

Zarząd rolnictwa we Francyi.

O organizacyi zarządu rolnictwa we Francyi, znajdujemy ciekawe szczegóły w sprawozdaniu pana v. Stranz, złożoném ministerstwu rolnictwa w Prusach.

Sprawy dotyczące rolnictwa należą we Francyi do ministerstwa rolnictwa, handlu i robót publicznych. Odrabia je dyrekcya rolnictwa, a co się tyczy melioracyi kraju wydział służby wodnéj (*service hydraulique*). Stadami rządowemi zawiaduje minister dworu cesarskiego. Na utrzymanie 26 stadnin z 1300 ogierami wyznaczono w budżecie na r. 1863 i 1864 po 2,012,500 fr., zaś na ich remontowanie i na premia i wsparcia w celu podniesienia hodowli koni 1,860,000 fr. Zarządzone ustawą obsiewanie lasami nagich gór i umocnienie i uprawa pustych wybrzeży morskich należy do wydziału ministerstwa skarbu, który ma i zarząd rolnictwa; rocznie wyznaczono w tym celu 1,500,000 fr.

którym nie wolno z własnéj woli oddalać się z nich, chociażby i wszelkie możliwe przytaczali racye, czy to ekonomiczne czy inne. Raz pozbywszy się bez konieczności ziemi, już do niéj nie wrócisz. Jest to jak gdybyś djabłu sprzedał duszę.

Oto kilka słów od przyjaciela, które powinny gniew Twój ukoić. Stary już będąc może za obszernie o rzeczy się rozgadałem, ale darujesz mi tę wadę, która za każdym razem we mnie mocniéj się odzywa, gdy z Tobą przyjdzie mi pogadać.

Poznań, 10 września.

Twój do zgonu

Symforian.

Organami centralnego zarządu rolniczego są jeneralni inspektorzy i prefekci, a odnośnie do melioracyi jeszcze i cywilni inżynierowie. Oprócz osobnego jeneralnego inspektora do szkół weterynaryi i drugiego dla Korsyki, jest 7 jeneralnych inspektorów. Odpowiednio do tego kraj jest podzielony na 7 okręgów, które ci urzędnicy corocznie powinni objechać dla oświadomienia się ze wszystkiemi stosunkami. Ich zakres działania jest bardzo wielki i obejmuje: uprawę roli, stosunki robotników, melioracyą, stowarzyszenia, wizitacyą zakładów naukowych, wystawy itp. O tém wszystkiém winni są złożyć sprawozdania i poczynić wnioski. Ponieważ do prefektów należy prawie cały zarząd cywilny, to jako organa zarządu uprawy komunikują się z radzcami prefektury, podprefektami i merami, a wraz z nimi z ciałami obradującemi, jako to: radami jeneralnemi i izbami rolniczemi.

Korpus inżynierów cywilnych, prawie po wojskowemu uorganizowany, składający się z 18 jeneralnych inspektorów dróg i mostów, 167 inżynierów naczelnych, 271 inżynierów zwyczajnych i 2355 konduktorów, i podległy jeneralnemu dyrektorowi dróg i mostów, zajmuje się melioracyami, mianowicie osuszaniem i nawodnianiem, drenowaniem itd. Każdy okręg ma izbę rolniczą pod zarządem podprefekta, złożoną z tylu członków ile okręg liczy kantonów. Prefekt mianuje członków na 3 lata i zwołuje izbę corocznie, przedmiot jéj pracy stanowią sprawozdania i wnioski do rządu. *Commission supérieure du drainage* rozstrzyga jako najwyższa instancya w przedmiocie wsparć pieniężnych dla wykonania drenów, a także i co do samych projektów wykonania. Komisya *Herd Bock* utrzymuje rejestra pokoleń importowanego i zrodzonego we Francyi bydła rogatego czystéj durhamskiéj rasy.

Dyrekcya rolnictwa czuwa nad wykładem nauk rolniczych i uprawą przedmiotów dotyczących rolnictwa; a tak baczność na ceny żywności i na handel takowemi. Tr weterynaryi znajdują się w Alford pod Paryżem, w Lyk i Tuluzie. Pierwsza szczególniéj ciesząca się dobrą s 6 katedr i kurs trzyletni. Liczba uczniów wynosiła na wszystkich trzech szkołach 602; po złożonym e otrzymują patent na weterynarzy. Zakłady te kosztu rocznie netto 252,450 fr. W Grignon pod Wersalem, Jouan w departamencie Dolnéj Loary i w La Saulsa partamencie de l'Ain są trzy rolnicze akademie *Ecoles les d'agriculture*. Akademicy po złożeniu egzaminu muszą zostać internami zakładu, znosić surowy r i pracować przez większą część dnia na folwarkach do zakładu. Wykład daje sześciu profesorów i pe repetytorów. Kurs trzyletni; we wszystkich trzech dach jest tylko 131 elewów, wydatek netto na trzy wynosi rocznie 272,100 fr. Do elementarnego wykł nictwa jest 49 szkół rolniczych, *fermes écoles*, otrzy subwencyą od rządu. Szkoły te mają na celu kształ cznych, praktycznych rolników, którzyby mogli rozu spodarować na swoim małym folwarczku, lub też w większych gospodarstwach za rządzców, ekonomów niowie nie płacą nic, a nadto po ukończeniu trzec kursu przy opuszczeniu zakładu otrzymują sumkę u pieniędzy na drogę. Rząd do każdego z tych zakł płaca około 6300 fr. na naukę i 250 fr. na każdego Ażeby być przyjętym do zakładu trzeba mieć przyn lat. Praca elewów i subwencya rządowa wystarczają manie zakładu. Uczniów tego rodzaju jest w tym kosztują rząd 607,988 fr. W wielu większych miast nowicie w Rodez, Besançon, Guiper, Toulouse, Bordeaux

…, że nie należy dawnych ministeryów obciążać winą …cz szukać jéj w ociężałości, lenistwie i lekkomyślno…kańców. Wszak patrzcie, zawołają ci niechętni, …rzemysłowych krajach rolnictwo wyżéj stoi, niż w wy…rolniczéj Galicyi! Wszak Szląsk 91,5% swéj ziemi …a w Galicyi jest tylko 83,2% uprawnych!

…możemy zaprzeczyć tym cyfrom, lecz musimy zrobić …iż owe prowincye dla tego do tego stopnia rolnictwo …, iż pielęgnują także i przemysł. Rolnictwo i prze…nie dwie obok siebie płynące linie, lecz dwie krzywe, …w jedno koło uzupełniają. O ile rolnictwo dostarcza …przemysłowi, o tyle przemysł udoskonala rolnictwo. …cecie, aby się rolnictwo podnosiło, kiedy w kraju nie …nin, a gdyby nawet były, to za co je nabyć, kiedy wy…rolnicze stanowisko tylko między biedą a głodem oscy…am pozwala? Jakże chcecie, aby się rolnictwo podno…dy w kraju nie ma fabryk, któreby jako produktów od…ych dobrego a taniego nawozu dostarczały? Jakże … lecz na cóż się daléj pytać! Wszak trudno, aby ktoś …ył, iż przemysł praktykę rolniczą do sztuki pod…Jeżeli naszemu niedbalstwu, lenistwu i lekkomyślności …przypisać należy, to przecież nie wszystko!

…więc pragniemy, aby przemysł galicyjski we wszystkich …ch na wszystkich punktach jak najenergiczniéj się pod…pragniemy tego tém bardziéj, ile że drogi żelazne po…as niebawem ze Wschodem; pragniemy, aby Galicya …tylko przeważnie a nie wyłącznie rolniczą, gdyż wten…dynie będzie mogła i na polu ekonomicznem stać o wła…siłach jako autonomiczna jednostka, dając i odbierając …stkie, lecz tylko właściwe różnym krajom produkta; …my wreszcie, aby rząd odpowiednio swéj dzisiejszéj po…rozwój przemysłu galicyjskiego popierał.

…od popieraniem tém nie rozumiemy żadnych zaliczek, …ek lub ceł protekcyjnych, bo kraj w łonie swym wła…zasobów dość znajdzie — chcielibyśmy jednak, aby wolno …o wszystkich celów przemysłowych jak najswobodniéj …aby biórokracya nie upatrywała w byle jakiéj czynności …ysłowéj tendencyi politycznych i nie oskarżała nas zaraz …olucyą, aby rząd jedném słowem obdarzył nas wolno…stowarzyszania się.

…taką potęgą możemy z czasem dorównać przemysłowi …du.

Wiedeń, 9 września. Czas pisze: W sferach rządowych …skich przedewszystkiém na porządku dziennym jest …a Siedmiogrodu, to jest kwestya zjednoczenia go napo…z królestwem Węgierskiém. Sejm siedmiogrodzki ma …wołany niebawem, i orzec w tym przedmiocie. Sejm wę…ki nieco później zbierze się, tak iżby mógł przyjąć do …swego deputowanych siedmiogrodzkich. Jest to zupełnie …ak tego, co zrobił poprzedni gabinet, który z pomocą …nów a częścią i Sasów tj. Niemców wyłączył tę prowin…unii z Węgrami. Oczywiście, iż dzieło zjednoczenia od…ć się teraz ma z pomocą Madziarów siedmiogrodzkich …klerów. Od powodzenia tego kroku zawisł dalszy obrót …y węgierskiéj, a w następstwie i stósunek Węgier do mo…hii. W obec tego panuje jeszcze niepewność co do zwo…bądź sejmów innych krajów, bądź Rady państwa szczu…zéj.

Wiedeń, 9 września. Przyjaciele upadłego ministerstwa …cze nie mogą się uspokoić; dzienniki dawniéj urzędowe, …z p. Schmerlinga wspierane, dziś każdy krok obecnego mi…erstwa ganią, skoro tylko ku decentralizacyi zmierzać im …daje. „Klika wiedeńska“ radaby, widząc niemożebność …szych rządów wyłącznie niemieckich, uczynić kompromis …egrami, i silna tém przymierzem, przygnieść znowu inne …dowości cesarstwa, przytłumić jak dawniéj głosy tak silnie …wołające ze wszystkich stron państwa o samorząd i instyt…e narodowe. Oby ministerstwo obecne zrozumiało po …éj stronie prawo, oby prawa tego uwzględnić nie zanie…o. Co do sprawy siódmiogrodzkiéj Debatte donosi, że …porządzenia cesarskie w téj mierze już wysłane do Klausen…ga, jednakże dopiero po ogłoszeniu ich tamże, publiczności …ane będą; stanie się to za 3 lub 4 dni. Wybory siódmio…dzkie wymagać będą ośm tygodni Jeżeli więc 10 nastąpi zwołanie, natenczas sejm krajowy zbierze się w pierwszych dniach listopada. W dwa tygodnie po ogłoszeniu zwołania sejmu siódmiogrodzkiego, ma nastąpić zwołanie węgierskiego, że zaś w tym kraju wybory wymagają około 10 tygodni, przeto reprezentacya węgierska rozpoczęłaby sesyę mniéj więcéj w miesiąc po siódmiogrodzkiéj.

Ze Lwowa dochodzi nas wiadomość nie małéj wagi, otóż ta, że miejsce namiestnika Galicyi miałby objąć który z rodaków naszych. Byłby to rzeczywiście wypadek bardzo ważny. Jednakże żadnéj dotychczas nie mamy pewności o urzeczywistnieniu się takiéj nadziei. Tymczasem z powodu nadchodzących wyborów na sejm krajowy, Gazeta Narodowa, domaga się nasamprzód ułaskawienia tych wszystkich obywateli galicyjskich, którzy za współudział w powstaniu ostatniém przeciwko Rosyi wymierzoném, na mniéj lub więcéj ciężkie kary skazani zostali. Mówi ona, że cała inteligencya Galicyi w tém powstaniu wzięła moralny współudział, a co do oskarżenia i ukarania pewnych jéj członków tylko, to takowe na karb przypadku policzyć trzeba, który zrządził, iż jednych pochwycono, a drugich nie. Tylko wtenczas wybory skutecznie się odbędą, skoro ta część inteligencyi kraju, dziś w więzieniach ślęcząca, ojczyźnie przywróconą będzie. Do Narodnich listów, piszą ztąd o ułaskawieniu niektórych więźniów politycznych. „Cesarskiém rozporządzeniem z dnia 31 sierpnia ułaskawiono następujące osoby: K. Cieszewskiego, byłego redaktora, skazanego na rok 1; W. Stupnickiego, na 2 miesiące, J. Kruszewskiego, na 18 miesięcy; J. Drobnera, na 2 lata; K. Stupnickiego, na 3 miesiące; hr. A. Gołuchowskiego, na 6 miesięcy; W. Ostrowską, na 5 lat i J. Łukasiewicza, na 3 lata skazanych. A. Pokrzywnickiemu dozwolony powrót do Austryi, L. Szczamanowski rehabilitowany, M. Białemu, J. Łukasiewiczowi i R. Starkelowi pozwolono dokończyć nauki uniwersyteckie.“ Szermierka pomiędzy Gazetą Narodową a Słowem jeszcze nie ustała, niech sobie przypomną bracia nasi galicyjscy, tak Polacy jak Rusini słowa, które wyrzekł jeden z ich posłów na sejmie lwowskim r. 1860. Mówił on:

„Pokażcie, żeście bracia, żeście szczere duchy, pokażcie że owo godło r. 1848 „miłość, jedność i wolność“ nie były słowa tylko, lecz czyny. Czy Lach czy Rusin, wszakżeśmy dziatwą jednéj ojczyzny.“

Z Pragi podawają wiadość, jakoby namiestnictwo Czech ofiarowano ks. Karólowi Szwarcenbergowi, nie dodając jednakże, czy przyjął. Kwestya ta obsadzenia najwyższego urzędu w Królestwie Czeskiém równie ważna, jak w Galicyi, to téż ona głównie zaprząta obecnie uwagę dzienników praskich. Politik w tym względzie pisze: „W obsadzeniu namiestnistwa czeskiego naglimy rząd do spiesznego działania... podejrzywamy, że władza w wyborze męża na to miejsce skrępowana jakiemiś względami tajnemi, ograniczając się na kole wysokiéj arystokracyi. Imiona podawanych kandydatów przemawiają za tém mniemaniem.... Jeżeli zakres wyboru na to grono ograniczony, to wyznać nam wypada, że nicość jego nas przeraża. Arystokracya czeska podupadła i zgnuśniała bardziéj niż którakolwiek inna. Naprózno w pośród niéj szukałbyś mężów podobnych, do magnatów angielskich, napróżno Szechenyów, Esterhazów, Battyanich węgierskich. Zdziesiątkowana, cudzemi żywiołami zalana, dworactwem skażona, zobojętniała na politykę i potrzeby ludu — arystokracya ta z małemi wyjątkami całkiem podupadła.... W ostatnich czasach widzieliśmy kilka nieśmiałych usiłowań podniesienia się ponad poziom, ale jak niskim był ten poziom przed czasem niezbyt dawnym, o tém nas przekonuje choć pobieżny tylko rzut oka na żywioły tworzące prawicę sejmu krajowego czeskiego.“

Odsłonięcie pomnika Komeńskiego w Brandyżu nad Orlicą odbyło się, jak można było przewidzieć, z nadzwyczajną świetnością. Już to Czesi mają do siebie, że każdą pamiątkę narodowéj, wielkiéj przeszłości czczą i wielbią, jak się należy. Pomnik wystawiony w przecudnéj okolicy. Wyniesiony na sztucznem wzgórzu 18 stóp wysokości, tworzy obelisk, do którego cztery stopnie wiodą. Cały monument dochodzi 6 sążni wysokości. Po za nim ustawiono ogromną chorągiew, a w koło niéj powiewało mnóstwo małych chorągiewek o słowiańskich kolorach. We wtorek 5go tłumy gości już od samego rana zapełniły miasteczko Brandyż, mógłeś tam widzieć najrozmaitsze, różnobarwne stroje z wszystkich okolic Czech i Morawii. W liczbie przybyłych znajdowali się najznakomitsi mężowie Czech, Palacki, Szembera, Purkynie, Śladkowski, Klimesz, Pour i wielu innych. Około godziny 11 udał się orszak na miejsce uroczystości. Po odśpiewaniu pieśni ś. Wojciecha, Śladkowski powiedział mowę pełną zapału, przy końcu któréj spadła zasłona z pomnika. W téj chwili z ust tysiącznych zabrzmiła głośny okrzyk: „sława“, poczém znowu starodawną pieśń czeską zanucono. Liczne telegramy z powodu téj uroczystości zewsząd przybywały aż późno w noc; dzień chlubny zakończył się wesołym balem.

— Słowo lwowskie donosi, że dn. 2 września przyszło od nowego ministerstwa rozporządzenie, aby w gimnazyum lwowskiém akademickiém wykładano tego roku w 3 klasie gimnayzalnéj wszystkie przedmioty w języku ruskim.

— Pan Henryk Suchecki, nadzwyczajny profesor literatury i języka polskiego w Pradze, został mianowany zwyczajnym profesorem porównawczéj słowiańskiéj filologii na wszechnicy w Krakowie.

Wiedeń, 12 września, Wien. Ztg ogłasza rozporządzenie cesarskie z dnia 1 września zwołujące sejm krajowy siedmiogrodzki na dzień 19 września do Klausenburga. Sejm złożony będzie stósownie do 11 artykułu prawa z r. 1791 i wyłącznym przedmiotem obrad będzie rewizya artykułu 1 ustawy z r. 1848 o unii Siedmiogrodu z Węgrami Feldm. Creneville mianowany zastępcą monarchy jako komisarz nad sejm krajowy.

FRANCYA.

± **Paryż**, 8 września. Journal des Debats poświęca artykuł wstępny stanowisku Rosyi w obec umowy Salzburgsko-Gastejnskiéj. Za punkt wyjścia służy tu zdanie wypowiedziane w téj mierze przez dziennik petersburgski Korespondencya rosyjska.

Według tego pisma, tak w Rosyi jak i na Zachodzie nie spodziewano się wcale starcia pomiędzy Prusami i Austryą, które więcéj mają wspólnych interesów niż powodów do kłótni. Zawarcie jednak saméj umowy nie mniéj przeto wywołało rozmaite opinie co do zachowania się Rosyi w obec faktu dokonanego. Prusy zająwszy tak korzystne na Baltyku stąnowisko groźnemi stają się dla Rosyi trzymając w swém ręku klucze morza Baltyckiego i Niemieckiego.

Rozumowania wzmiankowanéj Korespondencyi są następujące. Obwiniają rząd rosyjski o sprzyjanie zaborczéj polityce p. Bismarcka, od którego w zamian otrzymał obietnicę popierania Rosyi w kwestyi polskiéj. Korespondencya z wielką gwałtownością odpiera takowy zarzut, gdyż zdaniem jéj, taka kwestya polska, jak ją sobie niektóre osoby wystawiają, nie istnieje wcale czyli raczéj zawiera się ona całkowicie w wielkiéj pracy administracyjnéj i organizacyjnéj, którą Rosya przedsięwzięła sama jedna i którą ukończy własnemi siłami bez obcéj pomocy. Jeźli Rosya zostawiła otwarte szranki Prusom, jeźli, nie ruszając się wcale, spoglądała, jak sąsiednie mocarstwo zakładało podwaliny potęgi morskiéj mogącéj się stać kiedyś groźną, było to koniecznością, któréj narody poddawać się czasami bywają zmuszone. W chwili, gdy Rosya mężnie prowadzi dzieło wielkich reform społecznych, pokój pierwszą jest dla niéj potrzebą. Dwór petersburski nie mógł się wahać pomiędzy oddaloném a może tylko w wyobraźni istniejącém niebezpieczeństwem utworzenia się floty niemieckiéj u wrót Baltyku, a niebezpieczeństwem bliskiém i bardzo rzeczywistém, jakieby wyniknąć musiało z wdania się w sprawy Niemiec....

Wniosek jaki ztąd pismo rosyjskie wyciąga na naszą, jak zawsze, wypada szkodę. Nowe stanowisko w jakiém się znalazła Rosya, po umowie w Gastein, wkłada na to mocarstwo surowy obowiązek przyspieszenia zupełnéj asymilacyi Litwy i Rusi. „Dla oparcia się — są słowa Korespondencyi — coraz wzrastającemu u nas wpływowi germanizmu potrzeba nam granic jednolitych i spójnych. Na szczęście armia dokonała już dzieła, które administracya prowadzi daléj z nie mniejszą chwałą i skutkiem.“

Journal des Debats, zgadzając się w zupełności na powody, które, według Korespondencyi, zmusiły Rosyą do spokojnego zachowania się w obec dość żywo obchodzącéj

---

…Compiègne i Amiens są katedry rolnictwa. Rząd na ich …parcie daje rocznie około 21,500 fr. Kolonie rolnicze są to …kłady dobroczynne w celu wychowania ubogich lub osiero…ych dzieci; rząd daje na nie rocznie 30,000 fr.

Rząd francuski utrzymuje oprócz tego dwie cesarskie …czarnie w Haut Tingry (Pas de Calais) i w Champbois pod …amplitte (Haute Saône) i dwie cesarskie mleczarnie w Cor…n (Calvados) i w St. Argean (Cantal). Są to zakłady wzo…we w celu rozprzestrzenienia dobréj rasy bydła. Corocznie za…dzają w nich aukcyę bydła na chów. Pozostają pod admi…stracyą rządu i kosztują rocznie netto tylko 50,144 fr. Wy…atki wynoszą 199,100 przychód 148,956 fr. Rząd wielką …gę przywięzuje do wystaw rolniczych, i sam je urządza w celu …zeprowadzenia poprawy rasy bydła. Wystawy bydła na rzeź …w Nantes, Bordeaux, Lyon, Lille, Avignon i Nancy, ró…nocześnie na wiosnę, a wkrótce potém następuje ogólna z ca…éj Francyi wystawa bydła na rzeź w Poissy pod Paryżem. Ce…one jest szczególnie wczesne upasanie, to jest upasanie mło…ego bydła i osiąganie dobrego mięsa. Miasta ponoszą ko…zta wystawy, a czasem i przekarmienie bydła, resztę płaci …rząd, mianowicie rocznie 176,000 fr. Oprócz tego urządzane …wa rocznie 12 wystaw prowincyonalnych mających na celu …ierowanie całém gospodarstwem (premium wartości 5000 fr.), …poprawę ras, dobre narzędzia rolnicze i machiny etc. Te wy…stawy przemieniają się na uroczystości ludowe, odznaczają się …kopactwem premiów rozdawanych właścicielom, urzędnikom …służącym. Koszta ponoszą miasta, tak samo jak w wysta…wach bydła na rzeź, a rząd dopłaca rocznie 600,000 do 700,000 …ranków. Mniejsze wystawy urządzają towarzystwa rolnicze, …na które rząd daje premie. Zgadza się to z charakterem ludu, …że na wszystkich wystawach nadzwyczajne jest współzawodnictwo o premia, tak iż te wystawy dają wielki popęd do ulepszeń. 705 towarzystw rolniczych, między któremi najznaczniejsze jest paryskie *societé imp. et centrale d'agriculture* działają w zwykły sposób i otrzymują od rządu subwencyą 576,606 fr. z warunkiem obrócenia ich na premie. Osobne *biuro żywności* śledzi ciągle za produkcyą cerealiów i mięsa we Francyi, a zarazem zmiany w cenach targowych tych produktów w kraju i za granicą, tak, iż zawsze ma szczegółowe wiadomości o zapasach i o potrzebach kraju. W razie drożyzny biuro to szczególniéj jest czynne; w jego wydziale jest handel zbożowy i żywności, urządzenie jarmarków i targów na bydło, jakoteż piekarstwo, rzeźnictwo, bojnice. Sprawy dostarczania wody i irrygacyjne rząd prowadzi zupełnie na własną rękę, przedsiębierze roboty przygotowawcze na swój koszt, daje subwencye na wykonanie, a gdy prefekci i inżynierowie ukończą śledztwo, rząd wydaje koncesye stowarzyszeniom lub prywatnym, którzy następnie winni dostarczać interesentom wodę za wynagrodzeniem. Koszta wynoszą rocznie około 500,000 fr. We Francyi, szczególniéj południowéj i zachodniéj, są znaczne obszary, które dopiero po zaopatrzeniu w wodę uprawiaćby można, są znowu w innych okolicach rozległe bagna i mokradła, których osuszenie przyczyniłoby się głównie do zdrowia mieszkańców. Rząd szczególniéj w Soulogne, Dombis, Brennes w Korsyce etc. uregulował bieg wód i na oswobodzonych od wody płaszczyznach urządził sieci dróg. Według ustawy rząd może nakazać osuszenie jakiéj miejscowości, a w razie jeżeli gminy dla ubóstwa nie mogą tego dokonać, rząd ma prawo sam przystąpić do wykonania. W takim razie rząd potrąca sobie koszta z odpowiedniéj części ameliorowanego terytoryum. Zwykle jednak tworzą się towarzystwa i otrzymują koncesye. Naprzeciw takiego towarzystwa występuje mianowany przez prefekta syndykat, z najwyżéj opodatkowanych właścicieli złożony, ku zabezpieczeniu interesów właścicieli terytoryum ulegającego melioracyi, a połowa przewyżki w wartości należy do towarzystwa, które otrzymało koncesyą. Wykonywa się to albo przez odstąpienie gruntu albo przez zapewnienie renty. Roboty wszystkie idą pod kierunkiem inżynierów, a odbiór tymczasowy następuje po osuszeniu, a stanowczy dopiero po roku. Wydatki rządu na ten cel wynoszą około 1,450,000 fr. W Gaskonii rząd na własny koszt przedsięwziął plany melioracyi i kazał pobudować drogi, które będzie utrzymywać przez 5 lat, poczém same gminy zarządzą melioracyą. Gdzie gminy wzbraniają się, tam rząd albo sam przedsiębierze melioracye, albo wydzierżawia grunt z obowiąskiem melioracyi. Jeżeli sam rząd wykonywa roboty, to gmina później ponosi koszta, lub téż rząd sprzedaje połowę terytoryum, a jeżeli otrzyma jaką przewyżkę to zwraca ją gminie. Dotąd oprócz Gaskonii mało gdzie posunięto się w tych robotach, gdyż często gminy wzbraniają się, a rząd nie może zbyt wiele wydawać na forszusy. Drenowań nie wiele Francya przedstawia prób. Rząd wspiera je przez przygotowanie robót, pilnowanie wykonania i pożyczki na 4 od sta na 25 lat przez *Crédit foncier*. Ale zdaje się że warunki ubezpieczenia tego kredytu są uciążliwe dla prywatnych.

Jeżeli pieniądze rządowe na te różne gałęzie organizacyi rolniczéj we Francyi zbierzemy razem, to pokaże się, że rząd francuski, oprócz kosztów centralnego zarządu, wydaje obecnie razem do 13½ mil. fr. na korzyść rolnictwa.

ją sprawy, uderza z całą siłą na wniosek przez dziennik petersburski wyprowadzony i wypowiedziany z taką zarozumiałością i samochwalstwem. Journal des Debats przypomina jak to w początkach zajścia prusko-niemieckiego wszystkie dzienniki jednym chórem wołały, że nie ma w tém żadnego niebezpieczeństwa dla Europy, że to chyba tylko Anglią i to bardzo mało obchodzić może. „Tymczasem taka drobnostka, jak usadowienie się Prus w Kilonii porusza i budzi obawy w Rosyi, spowodowując, jako przeciwdziałanie, wylew nowych srogości na naród polski, którego całą winą upór, że umrzeć nie chce.“ O tyle to jest prawdziwém — powiada Journal des Debats — iż w Europie nowożytnéj, takiéj, jaką stworzył pokój Westfalski, żadne chociażby najmniejsze przeniesienie sił nie może nastąpić bez zainteresowania wszystkich stron.“ Dziennik ten zwraca wreszcie uwagę, iż polityka takich mężów, jak Henryk IX, Richelieu, Mazarin, de Lionne, którą nazywa „dobrą“, nie zamknęliby zapewne oczu na mniejszą nawet zmianę równowagi sił, jak rozbiór monarchii duńskiéj.

Piszą z Petersburga do dziennika Union, że rząd rosyjski stara się wszelkiemi sposobami wpłynąć na arcybiskupa Felińskiego, zawsze zamkniętego w Jarosławiu, ażeby tenże prosił o uwolnienie od obowiązków. Miano w tym celu nawet robić bezskuteczne starania w Rzymie. W Petersburgu zamyślano przez pewien czas o osadzeniu jakiego kapłana niemieckiego na metropolii Mohylewskiéj, gdyż rząd nie chce Polaków, a nawet obawia się Rosyan katolików. Krążą, wedle téjże korespondencyi, w Petersburgu pogłoski, że cholera w Warszawie miała się zjawić, urzędowe zaprzeczenia nikogo przekonać nie mogą.

Obecnie, gdy już floty pancerne powróciły do swych portów, niektórzy politycy na giełdzie tutejszéj i na bulwarach rozprawiać poczynają o wspólném wystąpieniu Anglii i Francyi w sprawie niedawno zawartéj w Gastein umowy. Niewątpliwém jest wszakże, iż uroczystości, które tak zmęczyły p. de Chasseloup Laubat, który temi dniami do Paryża wrócił, nie wywarły żadnéj stanowczéj zmiany na stósunek dwojga mocarstw, które, jeźli nie mogły się porozumieć przed wojną dla obrony Danii, jakże to uczynią w obec faktów dokonanych mających w teraźniejszéj dyplomacyi tak stanowczo decydujące znaczenie. Anglia zawsze podobno wolałaby przystać na cokolwiekbądź byle nie na zjawienie się Francuzów nad Renem, jakkolwiek Times i inne dzienniki potępiają politykę Prus a Morning-Post zapewnia, że widzenie się królowéj Wiktoryi z królem Pruskim jest krokiem czystéj etykiety, bo wszelkie porozumienie się między Anglią a gabinetem berlińskiem jest niepodobieństwem. Zresztą, w obec przychylności, jaką spotyka na dworze tutejszym w chwili obecnéj hr. Goltz udający się za cesarzem do Biarritz, niepodobna myśleć o jakiémś zerwaniu przyjaznych stósunków. Dziennik Liberté zapewnia, że jedna z wysoko położonych osób tak odpowiedziała na zapytanie, czy Francya wmięsza się w sprawę księstw nadelbiańskich: „Byłoby to zrobić zbyt wielką przysługę p. Bismarckowi, który odwróciłby uwagę Niemiec od głównéj sprawy, pokazując im w niedalekiéj przyszłości panowanie Francuzów nad Renem. Naturalnie, że się mięszać nie będziemy.“ Nie wchodzę, czy właściwie dla tego, czy téż dla innych powodów, niewątpliwém jest wszakże, iż rząd cesarski nie myśli się mięszać w sprawę Niemiec; to téż i w dziennikarstwie sprawa ta wcale odgłosu nie ma.

Bardziéj tu oburzenie wywołuje smierć francuskiego poddanego Otta zmarłego w Bonn w skutek ran zadanych mu przez hr. Eulenburg. Dzienniki tutejsze z oburzeniem powtarzają naiwne opisy niektórych pism niemieckich, gdzie tę sprawę nazywają: przypadkiem, pokrzywdzeniem itp. i karę ośmiodniowego aresztu zabójcy rzeczą bardzo dostateczną jak dla tak wysokiéj osobistości a do tego oficera wojsk pruskich. (Hr. Eulenburg nie jest oficerem, lecz odsługuje służbę jednoroczną. P. R. Dz.) Agitacya w téj sprawie coraz się zwiększa, szczególnie w Alzacyi. W Strasburgu podpisują w téj chwili petycyą do senatu z prośbą, ażeby rząd francuski zażądał od gabinetu berlińskiego zadosyćuczynienia należnego Francyi i rodzinie zmarłego.

Z powodu dekretu unieważniającego, jako przeciwną prawu, uchwałę rady jeneralnéj w departamencie Seine-et-Marne, o czém donosiłem, zapewniają, że przedłożony ciału prawodawczemu projekt do prawa o reorganizacyi rad jeneralnych, aż do przyszłego posiedzenia odroczony; zostanie poddany powtórnie radzie państwa dla poczynienia koniecznych zmian. Wątpić wszakże należy, by się to na korzyść samorządu obróciło. Rząd użył wyrazu decentralizacya, gdy chciał atrybucye prefektów powiększyć, ale o zwiększeniu praw rad jeneralnych zapewnie nie myśli, kiedy świeżo potępił jako przeciwną prawu uchwałę żądającą li tylko, aby rady miały prawo stwierdzać wybory swych członków i wybierać członków własnego biura.

Cesarz, cesarzowa i książę następca opuścili Fontainebleau dnia 6 b. m. o godzinie 10 wieczór, a wczoraj o 2 po południu w dobrém zdrowiu przybyli do Biarritz. Liczny orszak cesarstwa, obecność p. Conti, naczelnika gabinetu, który zwykle nie towarzyszy cesarzowi w prywatnych podróżach, pozwalają się domyślać, że widzenie się cesarstwa z królową hiszpańską nie odbędzie się bez pewnéj uroczystości i nie pozostanie bez wpływu na politykę. Zapewniają, że widzenie się to będzie miało miejsce w San Sebastian dnia 9 bm., poczém królowa złoży rewizytę cesarstwu d. 11 w Biarritz.

Z osób poranionych w Neufchatel tylko księżna Anna mogła przybyć do Fontenaibleau.

Słusznie powiada Journal des Debats, że nie ma tak wielkiéj zasady, którąby przed jeszcze ważniejszym interesem ustąpić nie była powinna. Taki téż teraz los spotyka zasadę wolności handlu w obec grożącego niebezpieczeństwa zarazy na bydło, która grasuje obecnie w Anglii, przeszła już w części do Holandyi i Niemiec a zagraża Francyi. Monitor wczorajszy zawiera obszerny i bardzo ciekawy raport p. Behic przedstawiający zreasumowanie badań względem rodzaju i przymiotów panującéj obecnie w Anglii zarazy. Pozostawiam sobie na czas późniejszy oznajmienie czytelników ze szczegółami, które zapewne nie będą bez interesu, a tymczasowo dodam, że gdy zaraźliwość choroby uznaną została za jedyną przyczynę jéj szerzenia się, dekret cesarski upoważnia ministra rólnictwa i handlu do przedsięwzięcia stósownych kroków. W skutek tego, rozporządzenie ministeryalne zakazuje zupełnie wprowadzania do Francyi bydła rogatego, świeżych skór lub mięsa przez porty nadbrzeżne od Nantes do Dunkierki włącznie, oraz na granicy lądowéj północno wschodniéj od morza do Renu. Wprowadzenie tychże artykułów z Anglii, Holandyi i Belgii zostaje stanowczo zabronione na wszystkich portach i komorach cesarstwa. Téż artykuły nie pochodzące z wymienionych krajów i wprowadzone nie przez porty i komory wyżéj wymienione poddane będą rewizyi specyalnych agentów i w razie podejrzenia poddane kwarantanie.

Zapewniają, że hr. Walewski nabył za 200,000 franków posiadłość w Marly, która była poprzednio własnością marszałka Magnan.

P. Berryer, jak zapewniają, pracuje obecnie nad zebraniem materyałów do wydania wszystkich mów swoich mających interes historyczny. Będzie to zbiór bardzo ciekawy.

Powiadają, iż hr. Montalembert zmuszony będzie odłożyć swą podróż do Hiszpanii na czas późniejszy.

Siècle otrzymał comuniqué za dowodzenie, że rady municypalne na posiedzenia zwyczajne nie potrzebują być zwoływane.

Donoszą tu o okropnym pożarze w Stambule, który przedwczoraj zniszczyć miał 2 500 domów, przytém spłonęły meczety i wiele innych gmachów publicznych.

Depesze telegraficzne donoszą z Florencyi pod datą wczorajszą, że Gazete Ufficiale zawiera dekret królewski rozwięzujący parlament włoski. Wybory rozpoczną się 22 października. Nowy parlament zwołany będzie na 15 listopada.

Wczorajszego rana odbył się w Rzymie uroczysty pogrzeb ks. Józefa Bonapartego. Członkowie ambasady francuskiéj, oficerowie wojska francuskiego i papieskiego, oraz karety wszystkich książąt rzymskich postępowały za procesyą, któréj towarzyszyły masy ludu. Śmierć księcia wywołała żal powszechny. Główną cechą jego charakteru miała być wielka skromność i dobroć oraz przywiązanie do śp. nieboszczki swéj matki.

Paryż, 9 września. Z powodu zamachu na życie księcia Sapiehy aresztowała policya 6 wychodźców polskich. Tymczasem książę oświadczył z góry, że nie przypomina sobie bynajmniéj twarzy napastnika. Być może, że napad był wykonany przez tutejszych rzezimieszków w zbrodniczéj chęci okradzenia księcia, gdyż taki sam wypadek znów się wczoraj wydarzył. Wyczytujemy bowiem w Indépendance belge: „P. K.... wychodziec polski wczoraj odebrał sumę 160 fr. Spędziwszy wieczór w towarzystwie kilku przyjaciół, dość późno w nocy wracał do domu mając pieniądze przy sobie. Szedł nad brzegiem kanału St. Denis, gdy nagle trzech rabusiów z po za narożnika, gdzie snać go oczekiwali, wyskoczyli i rzucili się na niego. Jeden z nich pchnął go nożem w brzuch i powalił na ziemię, drugi ścisnął mu gardło, ażeby zapobiedz wołaniu o pomoc, trzeci przetrząsnąwszy kieszenie, zabrał pieniądze. Potém na znak dany wszyscy znikli. P. K.... pozbawiony przytomności leżał na ziemi, w takim stanie znalazło go kilka osób, tędy przechodzących, w pobliskim domu opatrzono rany, poczém go do pomieszkania zaniesiono. Śledztwo z powodu tego zamachu zbrodniczego już wytoczone.“

Z Carogrodu donoszą natomiast o ustaniu zarazy. Dnia 6 bm. spustoszył gwałtowny pożar podobno do 2500 domów, między innemi kilka meczetów. Oczekują tam przybycia książąt angielskich Alfreda i Artura.

Książę Kuza przybył dnia 4 bm. do Bukaresztu i zamierza podobno znaczne zmiany poczynić w osobach urzędników wyższych.

Z Sztokholmu piszą, że król Karól dnia 2 lub 3 p. m. zagai osobiście storthing w Krystyanii.

Paryż, 11 wrzesnia. Monitor donosi o powrocie rodziny cesarskiéj z San Sebastian do Biarritz i dodaje uwagę, że zjazd monarchów nosił cechę szczeréj serdeczności a ludność z okolic zebrana okazywała gorące współczucie dla tego wypadku, który zdolen jest ścieśnić węzły łączące obadwa narody i ich monarchów.

WŁOCHY.

Florencya, 6 września. Król Wiktor Emanuel przed wyjazdem do obozu w Somma podpisał dekret rozwięzujący parlament. Wybory naznaczone na dzień 22 października; nowy parlament zgromadzi się 15 listopada. W Neapolu rocznicę wejścia Garibaldego do miasta tego obchodzono bardzo uroczyście.

Pobyt ks. Amadeusza w Hiszpanii i przyjazne przyjęcie, jakiego doznał ze strony rodziny królewskiéj podawają tu wątek do najbujniejszych kombinacyi; przyznać należy, że niespodziane zbliżenie dworu madryckiego do rodziny sabaudzkiéj jest wypadkiem nie małego znaczenia.

W Messynie pogrzeb p. Wawrzyńca Walerio odbył się nadzwyczaj okazale. Cała ludność miasta odprowadziła do grobu męża tego znakomitego; żal ogólny wywołała śmierć jego. W przetrudnéj misyi wysłany do Messyny, mimo grasującéj tam zarazy, nie wahał się zadość uczynić obowiązkom, już słaby udał się na miejsce wskazane; umiał szlachetném i godném postępowaniem uzyskać szacunek powszechny.

— Tutejszy korespondent pisze do Gaz. Nar. Aby mię nikt o stronniczość posądzić nie zechciał, podaję wam opis wypadków z d. 29 z. m. w Brescyi według tamtejszego dziennika: Sentinella Bresciana, który bynajmniéj nie należy do gorących przyjaciół rządu, a tém samém do jawnych wrogów Mazziniego.

„Zapadał już wieczór gdy niespodzianie zjawiło się wiele hałaśliwego ludu na placu del Comune, z okrzykiem: Viva Garibaldi! Tłum zwiększał się z chwilą każdą i wnet zaczęto rozdawać rozmaite sztandary, mające służyć za przywódzców i za podżegaczy dla reszty mieszkańców. Około 8 go słano na plac kompanią gwardyi narodowéj, ażeby ... mała porządek. Rząd, który się spodziewał zamięsz... łał był znowu pod broń do dwustu żołnierzy téjże gwa... rodowéj. Oddział dążący z koszar na plac „del Com... ciągnął za sobą wielką ilość ciekawych, między którymi ... z ostatnich klas społeczeństwa. Podczas gdy gwardy... dowa porządkowała się u wnijścia pałacu municypal... kunastu z pospólstwa przybliżyło się do niéj i zaczęło ... ścić żołnierzy, jak gdyby oni byli ich ciemiężcami. Ró... śnie zaczęli inni rzucać kamieniami na drzwi, i żela... pałacu. Widocznem było, że ktoś umyślnie podbu... przeciw gwardyi narodowéj, aby pomiędzy nią a miesz... przyszło do zajść nieprzyjemnych.“

„Gwardya narodowa nie liczyła z początku wię... pięćdziesięciu żołnierzy, lecz widząc że wzburzone ... poprzestają rzucać kamieniami, uderzyła na nich ... kolumną. Wzburzeni cofnęli się, ale jedynie po to, ... brawszy więcéj kamieni, powrócić z większą jeszcze ... ścią. Podczas niepokoju ulicznego syndyk miasta Fu... sor Ballini, sekretarz Cassa i podsekretarz Ducco, zn... się w pałacu w swoich własnych biórach. Gwardya n... mająca broń nie nabitą, cofnęła się po chwilowém od... zaburzycieli w pobocznę ulicę, aby nabić karabiny. ... wiedział, jaki jest właściwy cel tego rozruchu. Nies... chciało, że w czasie nieobecności milicyi miejskiéj, u... wzburzonym dotrzeć do bramy pałacu i wbiedz nast... biór urzędowych. Najpierw zraniono syndyka ka... i zaczęto łamać znajdujące się meble w jego gabinecie ... czono papiery. Następnie poraniono kilku innych urzę... Wojsko regularne, karabiniery i gwardya narodowa n... tymczasem do pałacu i im udało się rozpędzić ostatecz... gowisko.“

Nie przytaczam dalszych słów powyższego dzien... artykuł jest nieco za długi. Na wielką pochwałę za... syndyk, adjutanci gwardyi narodowéj: Calcinardi i ... którzy mimo że ranni, zaklinali przecież podwładnych, ... wet w ostatecznéj obronie nie używali broni. Żaden ... nie strzelił. Kto właściwie był głównym sprawcą za... w Brescyi, trudno odgadnąć. Podobnie jak w Liwor... i tu odzywały się najrozmaitsze głosy. Jedni wołali: ... żyje Mazzini! drudzy krzyczeli: śmierć radzie gminnéj! ... wrzeszczała: precz z Garibaldim! Podatek od maj... chomego, był sztandarem, pod którym stanęli zapaleń... zaś podobny sztandar widzieliśmy i w Liworno, wolno ... tém wnioskować, że nie kto inny wywołał rozruchy w ... jak tylko ultramontanie. Dnia 30 z. m. zbiegło się ... nieco młodzieży na placy del Comune, lecz po zjawie... konnicy i piechoty, uciekło wszystko do domów.

Dopiero za przyjazdem swoim do Florencyi przyj... na solennéj audyencyi dymisyą ministra Lanzy i jego ... tarza p. Zini i mianował publicznie w dzienniku rządow... nistrem spraw wewnętrznych p. Natolego. Natoli z... przy sobie tekę ministra oświecenia tak długo, jak d... znajdą odpowiedniego kandydata. Wieść, jak gdyb... teucci miał objąć tę ważną posadę, jest bezzasadną. Z... jest bezzadną pogłoska, że Natoli mianował swym jene... sekretarzem Nikodema Bianchi. P. Bianchi jest wpr... człowiekiem bardzo zdolnym, lecz w czynnościach do te... pnia powolnym, że w żaden sposób Natoli, przyzwyczaj... szybkiego działania, nie mógłby go wziąć za głównego ... pracownika.

Pomiędzy posłami, którzy podpisali protest przeci... nikowi ministra wojny, był i jeden pułkownik, niejaki T... Pan Petitti oburzył się bardzo. Utrzymuje on, że w... wemu nie wolno występować przeciw czynnościom pr... nych. Jako deputowany do parlamentu, mógł Tajano ... się z nieprzyjaciołmi ministra, lecz jako wojskowy win... był powstrzymać od głównéj manifestacyi. Rozebra... sprawę w kolumnach dziennika rządowego, prosi nas... Petitti króla, aby on raczył usunąć z posady pułkowni... jano. Wiktor Emanuel przychylił się do przedłożonéj pr... Lubo minister wojny przeprowadził swój zamiar, zawsze ... cięztwo podobne nie może mówić na jego korzyść. Cóż ... taki minister wojny, przeciw którego czynom sami ofic... powstają?

Przed kilku dniami, w miejscu, gdzie obecnie ma... stajnie królewskie, wykopano ząb mamuta, długości d... metrów. Dowiadujemy się, że specyalna komisya postan... robić dalsze poszukiwania za szczątkami tego przedpo... wego mieszkańca Europy.

Rzym, 9 września. Silny pożar wybuchł w ma... nach francuskich i dotąd szerzy spustoszenie.

Z Florencyi donoszą, że cholera wszędzie łagodnie...

AMERYKA.

Rio de Janeiro, 9 sierpnia. Cesarz przybywszy do ... Grande następującą wydał odezwę do mieszkańców téj pro... cyi: „Chociaż żadnego nie podaliśmy powodu, kraj p... nego doznał napadu z rozkazu rządu paraguayskiego. ... chaj jedyną myślą naszą będzie zemścić się za tak wielkę ... rządzoną nam krzywdę, niechaj każden z nas dumny b... z czci i męztwa Brazylijczyków. Łatwość komunikacyi ... między stolicą państwa a waszą prowincyą pozwala mi ... świadkiem naocznym waszych szlachetnych czynów. Prze... wiam do was jako ojciec, który kocha cześć rodziny braz... skiéj. Przekonany jestem, że działać będziecie jako bra... którzy tém bardziéj się kochają, im bardziéj który z ... cierpi. Dan w pałacu w Rio Grande, 16 lipca 1865. D... dro II, cesarz konstytucyjny i stały obrońca Brazylii.“

Hr. Eu dnia 1 sierpnia wyjechał za cesarzem do ... Grande. Mówią, że tak on, jako téż drugi zięć cesarza ks... Sachsen-Meiningen czynny udział wezmą w krokach woj... nych przeciwko Paraguay.

Jenerał baron Porto Alegre mianowany został naczel... wodzem wojsk brazyliańskich w Rio-Grande.

Dodatek.

Dodatek do Dziennika Poznańskiego No. 208.

Środa, dnia 13 września 1865.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Poznań, 12 września. Słyszymy, że Kuryerek Poznański ...omych nam powodów z dniem dzisiejszym przestanie wychodzić. ...pierwszym procesie jeszcze dwa wytoczono redaktorowi panu ...wskiemu, z tych jeden o wiersz do K. Libelta w rocznicę ...yna jego, poległego pod Brdowem. Król. prokuratorya upatruje w tym wierszu pochwałę karygodnych czynów.

— Piszą nam z miasta: „Plakaty czwartkowe niemieckiego teatru uwiadomiły nas o wystąpieniu p. Leona Borkowskiego, artysty śpiewaka, przybyłego co dopiero ze Lwowa. Znając z wielokrotnych wspomnień niemieckich gazet muzycznych, ...nie z sprawozdania o koncercie danym we Lwowie, które ..., lwowskim czasopiśmie wyczytaliśmy, tém ochoczéj pobiegliśmy na zapowiedziane wykonanie trzech utworów — Hajdena: „Po...“, Mejerbeera: „Mnich“ i Moniuszki: „Stary kapral“, z chęcią ...ginając w zaciekawieniu, że śpiewy te miały zapełnić wieczór ...ej niemieckiéj aktorki Szubert przeznaczony. Pan Leon Borkowski zadowolnił nas najzupełniéj, owszem nawet zachwycił nas odśpiewaniem pieśni Stary kapral, którą w ojczystym usłyszeliśmy języku. ...witać go tutaj serdecznemi słowy, może w tym stopniu, jak ...ość niemiecka rozradowana uroczém wygłoszeniem wymienionych ...ów po każdym utworze oklaskami wykonawcę aż nazbyt ... przytoczylibyśmy ustęp czasopisma Hasło z dnia 26 czerwca:

„Zaczynamy od sobotniego koncertu p. L. Borkowskiego, nadzwyczajnego, pierwszego basisty opery amsterdamskiéj. Smutno to ...że dotąd niemogliśmy się zdobyć na to, aby wszystkich naszych ...omków artystów zatrzymywać przy sobie i dać im pole do popisu ...dziedzinie sztuki ojczystéj. Mamy bardzo wiele rodaków, co ... sposobów służenia swym talentem ojczystemu krajowi, używają ...muszę na korzyść obcych teatrów i obcéj publiczności. Miły ...którego koncercie tu wspomniemy, Polak a śpiewak opery ...amskiéj przypomina nam p. Kamieńskiego, co śpiewem swym ...sobie świetne stanowisko w operze frankfurckiéj, przypomina ...onę Zawiszankę, ozdobę opery pragskiéj i inną śpiewaczkę ...która znalazła potrzebne uznanie, nawet we Włoszech! Mówimy ...tylko o śpiewakach i śpiewaczkach, i to nie wszystkich, a ileż ...ch polskich talentów służyć musi zagranicy! Tém miléj więc, ...leczniéj witamy każdego Polaka artysty, przebywającego tutaj ...ą chwilę do kraju, aby wystąpił przed swymi ziomkami. Ta... ...rzyjęcia doznał i p. Borkowski. Publiczność powitała go rzęsistymi ...oklaskami zaraz na wstępie, a oklaski te były tylko życzliwą ...acyą jeszcze przeciąglejszych i głośniejszych, które później ...artysta swym śpiewem. P. Borkowski liczy się niezawodnie ...znakomitych śpiewaków. Głos ma piękny, silny i nadzwyczaj ...patyczny, śpiew w wysokim stopniu wyrobiony, pełny męzkiego ...dzięku, siły i uczucia. ... itd.“

— Nadmieniamy nadto, że p. Borkowski czas pewien czynnym ...perze warszawskiéj, zkąd téż jego dokładna artystyczna znajomość ...utworów Moniuszki, następnie w Wrocławiu i Amsterdamie, ...e zamówiony dla opery tutejszéj na półrocze bieżące. **M. G.**“

— Jutro tj. w środę zamierza śpiewak barytonista z teatru naszego w Peszcie p. Angyalfi wystąpić w koncercie na sali ...Głos jego ma się odznaczać siłą i miękkością.

— Na dowód, że wzmianki nasze kilkakrotne o wygórowaném ...do najwyższego stopnia komornem opierały się na faktach ...istych, przytaczamy, iż znamy handel, z którego przed 10 ...cono 230 tal. rocznego komornego, dzisiaj zaś urosło toż ko... ...400 tal.

— Dotychczasowy drugi prebendarz przy tutejszym kościele ...alnym ś. Antoniego, Jks. Zoellner, obejmie w skutek uzyskanéj ...prezenty z dniem 1 października rb. zarząd plebanii w Go...ch wraz z filialnym kościołem w Jezierzycach w dekanacie ...skim.

— Z Swarzędza piszą' dnia 5 bm. do jednego z tutejszych ...ich dzienników: Dziś zdarzył się tutaj smutny wypadek. Wy... Jan Cieszny, w pobliżu strzelnicy za miastem mieszkający, ...z rana wraz z żoną na robotę do Kobylopola, pozostawiwszy ...e dzieci, z których najstarsze 5 lat miało, pod dozorem pa...10 czy 11 letniego. Około 8 godziny chłopczyk ten opuścił dom, ...wszy drzwi i wyszedł kupić mleka. Zanim jednak powrócił, ...sąsiadów dostrzegł ogień w pomieszkaniu, wyłamał więc na...st drzwi i wpadł do izby. Tu okropny widok go czekał. Gęsty ...zapełniał izbę, pościel gorzała i dwoje dzieci uduszonych dy...ało na ziemi. W najmłodszém, w kołysce leżącém, dostrzeżono ...ków życia i natychmiast zaniesiono je do lekarza; jednakże ...moc była zapóźną, wkrótce albowiem wyzionęło duszę. Jakim ...em ogień wybuchł, nie wiadomo. Wypadek ten powinien być ...niem dla tych wszystkich rodzin wyrobniczych, które pozostawiają ...dzieci bez dostatecznego dozoru. Wczoraj w Gowarzewie o milę ...topiło się pięcioletnie dziewczę.

— Z Gniezna donoszą, że w przeszły poniedziałek Jks. prob... z Modliszewka przeniósł się do więzienia tutejszego, ażeby odsiedzieć karę trzechmiesięczną, na którą go sądy pruskie skazały. ...ną ukarania było kazanie pożegnalne, które na przedmieściu ...eńskim Grzybowie miał przed dwoma laty do kompanii przy... ...do Gniezna na odpust ś. Wojciecha. W pierwszéj instancyi ...no go. Prokurator jednakże apelował, i w drugiéj instancyi ...wyrok potępiający. Podanie o unieważnienie wyroku odrzucone. Skazany doznaje współczucia ludności wszystkich wyznań. Deprawacya podobno wyszła od człowieka moralnie całkiem podupadłego.

— Czytamy w Bromb. Ztg z dnia 10 września: Wczoraj uwięziono mężczyznę w wieku około 40 lat, który wracając z wód bez zameldowania zatrzymał się w mieście naszém, a znacznemi wydatkami i wzmiankami o posiadaniu wielkich sum, wywołał podejrzenie władzy. Odebrano mu pugilares, któren zawierał przeszło 5000 tal. w rublach. Osoba ta opatrzona w paszport rosyjski wydaliła się z miasta i dotychczas nie powróciła celem odebrania własności.

— Najpewniejszy i najtańszy **środek ochrony przeciwko cholerze** wynaleziony został przez aptekarza p. Teodora Schube i podany do wiadomości publicznéj jeszcze w roku 1855 w Schl. Ztg z d. 19 sierpnia. — Kawałek miedzi wielkości monety pruskiéj dwutalarowéj, zaszyty w płótno i noszony na gołém ciele na sznurku zawieszonym na szyi, tak żeby na dołku nad żołądkiem spoczywał, okazał się dotychczas po licznych doświadczeniach najpewniejszym środkiem ochronnym przeciwko cholerze. Skutek jaki wywiera miedź na organizm zwierzęcy, jest każdemu znany; również, że wszystkie lekarstwa miedziane użyte na wewnątrz sprawiają womity. Mniéj znaném jest może to, że bez zawinięcia, miedź sprawia po kilku godzinach mocne bicie serca. Przez pot ciała, miedź, jeżeli jest użyta, jak wyżéj wskazano, ulega częściowemu otlenieniu i skutkuje tak samo jak lekarstwo używane przez homeopatów, similia similibus. To co sprawia womity i nudności, jeżeli ciału ludzkiemu udzieloném zostanie w małéj ilości, zapobiega temu. Podziwienia godném jest to, że podług autentycznych doniesień, w żadnéj jeszcze fabryce miedzi nie ulegli cholerze pracujący w takowéj.

— * W dniu 4 bm. odbyli **braci a Berg** w Wrocławiu balonem podróż napowietrzną w towarzystwie kilku innych osób. Balon wzniósłszy się do wysokości 6000 stóp, wrócił szczęśliwie pod wsią Małe Gądawy na ziemię.

Wiadomości literackie.

— **Bluszcze.** Pod tym tytułem zacznie z początkiem następnego kwartału wychodzić nowy tygodnik, poświęcony literaturze nadobnéj, sztukom, edukacyi niewieściéj, gospodarstwu domowemu i modom. Dział jego literacki polegać będzie głównie na stałém współpracownictwie pani Maryi Ilnickiéj. Główna trudność, i nie ladajaka, przyznać trzeba, dla przybywającego na tak już gęsto zajęte a nieobszerne pole współzawodnika, będzie w umiejętném taktownem i gustownem wyróżnieniu się od innych. Życzymy tego **Bluszczom**, — co zresztą musi być i bez naszych życzeń własnym nowego pisma interesem.

G. Pol.

Odchodzące z dworca pociągi kolei żelaznéj.

Do	godz.	min.	pora dnia.
1. Wrocławia (Saksonii, Wiednia, Krakowa).....	6	—	rano
2. Mięszany pociąg do Wrocławia.....	9	51	„
3. Starogrodu, (Szcz., Berlina, Królewca, Petersburga).....	11	23	„
4. Wrocławia (jak p. Nr. 1).....	4	49	„
5. Starogrodu (jak p Nr. 3) i Warszawy	9	41	„

Przybywające pociągi.

(w budynku poczt.)

Z	godz.	min.	pora dnia.
1. Starogrodu (Szcz Berlina, Królewca, Petersburga, Warszawy).....	6	—	rano
2. Mięszany pociąg z Krzyża.....	9	30	„
3. Wrocł. (Wiednia, Krakowa i Saksonii	11	25	w pł.
4. Starogrodu (jak p Nr. 1 excl. Warsz.)	4	50	po p.
5. Wrocławia (jak pod Nr. 3).....	9	41	„

Odchodzące poczty osobowe.

Do	godz.	min.	pora dnia
Dąbrówki, posł. po.	7	—	rano
Skwierzyny n. W...	7	30	„
Kargowy.....	7	30	„
Krotoszyna.....	8	15	„
Gniezna.....	8	30	„
Nakła.....	8	—	„
Pleszewa.....	7	30	„
Strzałkowa.....	12	—	„
Gniezna.....	1	—	po p.
Obornik.....	6		„
Cylichowa.....	7	—	„
Skwierzyny n. W...	7	—	„
Krotoszyna.....	7	15	„
Ostrowa.....	7	45	„
Wągrówca.....	10	30	„
Trzemeszna.....	11	30	nocą

Przybywające poczty osobowe

Z	godz.	min.	pora dnia
Trzemeszna.....	4	45	rano
Krotoszyna.....	5	—	„
Wągrówca.....	4	40	„
Obornik.....	8	25	„
Skwierzyny n. W...	8	45	„
Ostrowa.....	9	30	„
Cylichowa.....	10	45	„
Strzałkowa.....	2	40	po p
Gniezna.....	3	—	„
Pleszewa.....	8	15	„
Guiezna	6	40	„
Dąbrówki.....	7	—	„
Krotoszyna.....	7	30	„
Kargowy.....	7	45	„
Nakła.....	8	5	„
Skwierzyny n. W....	10	15	„

Przybyli do Poznania dnia 12 września.

BAZAR Właśc. dóbr hr. Skórzewska z mał. Jezior, hr. Potulicka z wiel. Jezior, Zakrzewski z familią z Osieka, hr. Zamoyski z familią z Warszawy.

HOTEL DU NORD. Właśc. dóbr Unrug z Mełpina, kupc. Pietrowski z Pleszewa.

HOTEL PARYSKI. Właśc. dóbr Eichmann z Góreczek, Skoraszewski z familią z Skoków, Falkowski z Pacholewa, Śniegocki z Bieślina, prob. Bukowiecki z Wągrowca.

STERNA HOTEL EUROPEJSKI. Właśc. dóbr hr. Bniński z Cmachowa, hr. Moszczeński z familią z Słomkowa, kupiec Landau z Wrocławia.

POD CZARNYM ORŁEM. Prob. Karłowski z Opalenicy, obyw. Stabelski z Buku.

OEHMIGA HOTEL FRANCUSKI. Właśc. dóbr Kaniewski z Miąskowa, Skórzewski z Ulejna, Szółdrzyński z Żernik, Ponikierski z Nieszawy.

Wiadomości handlowe.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu dnia 12 września.

Żyto: słabo, wypow. 200 węcpli, na wrześ. i wrześ-paźd. 38 1/6, paź-list. 38 1/2, list-grud. 39 1/4, gru-sty. 39 7/12, na odstawę wios 41 1/2 tal. pł. Okowita: słabo, wyp. 24,000 kw., na wrześ. 13 1/6, paź. 13 1/6, list. 13 1/6, gru. 13 1/6, sty. 13 1/4, luty 13 1/3 tal. pł.

Berlin, 11 września. Pszenica: 100 funt. w miejscu 50—68 tal. płac. wedle jakości. Żyto: 80—81 funt. w miejscu 43, na wrześ. i wrześ-paźd. 42 1/2—41 3/4, paźd-list. 42 3/4—1/2, list-gru. 43 3/4—1/2, na odstawę wios. 46 1/4—45 3/4, maj-czerw. 46 5/8—1/2 tal. pł. Jęczmień: 1750 funt. 32—42 tal. pł. Owies: 1200 funt. w miejscu 22—25 1/2, na wrześ. i wrześ-paźd. 23 3/8—1/4, paź-list. 23 1/2—1/4, list-gru. 23 1/2—3/8, gru-sty. 23 1/2, stycz luty 23 1/2, na odstawę wios. 24 5/8—1/2, maj-czerw. 25 1/4—25 tal. pł. Groch: 2250 funt. do gotowania w miejscu 50—56 tal. pł. Olej rzepiowy: 100 funt. bez beczki w miejscu 14 1/24, na wrześ. i wrześ-paźd 14—1/24, paźd-list. 14 1/12—1/8, list-gru. 14 1/4—1/8, gru-sty. 14 1/6—1/8—5/24, kw-maj 14 1/6—1/12—1/8 tal. pł. Olej lniany: 100 funt. bez beczki w miejscu 12 1/2 tal. pł. Okowita: 8000% Tral. w miejscu bez beczki 14 1/4—1/3, na wrześ. i wrze-paź. 13 5/6—3/4, paź-list. 14—13 11/12, list-gru. 14, kw-maj 14 2/3—5/8, maj-czer. 14 11/12—19/24—5/8 tal. pł. Wypowiedziano: 31,000 cent. żyta po 42 tal., 5000 cent. oleju rzep. po 13 3/4 tal., 50,000 kwart okowity po 14 tal. i 1800 cent. owsa po 23 1/4 tal.

Wrocław, 11 września. Na targu:

	piękna sgr.	śred. sgr.	pośled. sgr.	
Pszenica biała	68—72	66	58—63	za wagéi
żółta	67—70	64	56—61	
Żyto	52—53	51	— 50	
Jęczmień	39—41	37	35—36	
Owies	26—28	24	22—23	
Groch	63—66	60	54—56	

Rzep: 280—270—260 sgr. za 150 funt. brutto.
Rzepak zimowy: 266—256—252 sgr. za 150 funt. brutto.
Rzepak latowy: 220—212—208 sgr. za 150 funt. brutto.

Na giełdzie: Żyto: słabo, wypow. 2000 cent., 2000 funt. na wrześ. i wrześ-paźd. 39 3/4, paźd-list. 39 3/4, list-gru. 40 1/2, gru-stycz. 41 pł., sty-luty 41 1/2 żąd., luty-mar. 41 3/4, kwiec-maj 42 3/4 tal pł. Pszenica: na wrześ. 53 1/2 tal. żąd. Jęczmień: na wrześ. 34 1/2 tal. żąd. Owies: wyp. 500 cent., na wrześ. 33 żąd., wrześ-paź. 32 3/4 płac., kwiec-maj 34 1/4 tal. żąd. Rzep: na wrześ. 125 tal. żąd. Olej rzepiowy: mało zmiany, wypow. 50 cent., w miejscu 14 5/12 żąd., na wrześ. 14 1/3, wrześ-paźd. 14 1/4—1/24, paź-list. 14 1/3—5/12, list-gru 14 1/2, gru-sty. 14 7/12, sty-luty 14 1/2, kwiec-maj 14 7/24 tal. płac. Okowita: słabo, w miejscu 14, na wrześ. 13 11/12 pł., wrze-paźd. 13 3/4 żąd., paź-list. 13 1/2—7/12 pł., list-gru. 13 1/2 żąd., kw-maj 13 3/4 tal. pł.

Szczecin, 11 września. Na giełdzie: Pszenica: lepiéj, 85 funt. żółta w miejscu 56—61 1/2, 83—85 funt. żółta na wrześ-paźd. 61, paźd-list. 61 1/2—3/4—5/8, list-gr. 62, na odstawę wios. 65—1/4—65 tal. pł. Żyto: nieco wyżéj, 2000 funt. w miejscu 42—41, na wrześ-paźd. 42 1/4—1/2, paź-list. 43, na odstawę wios. 46 1/4—1/2 tal. pł. Groch: na odstawę wios. na paszę 46 1/2 tal. płac. Owies: 47—50 funt. na odstawę wios. 26—1/2 tal. pł. Olej rzepiowy: mało zmiany, w miejscu 14 1/4 żąd., na wrześ-paź 14 1/2 pł., paź-list. 14 1/8 żąd., kw-maj 14 1/4 tal. pł. Okowita: słabo, w miejscu bez beczki 14—1/4, na wrześ-paź. 13 7/8—5/6, paź-list. i list-gru. 13 5/6, na odstawę wios. 14 7/12, maj-czer 14 5/6 tal. pł. Zameldowano: 100 węcpli pszenicy i 100 węcpli żyta.

Gdańsk, 9 września. Pogoda piękna i ciepła. Wiatr zachodni.

Tranzakcye zbożowe w Anglii uległy w tym tygodniu niezwykłéj i zupełnie nieprzewidzianéj zmianie. Na targu poniedziałkowym, zupełnie nieprzewidzianéj zmianie. Na targu poniedziałkowym, ceny świeżéj pszenicy spadły o 2 do 4 szylingów na kwarterze, a stare ziarno o 1 do 2 szylingów. Towar zagraniczny zapełnie był zaniedbany i nawet przy ustępstwie o 1 do 1 1/2 szyl. na kwarterze z trudnością znajdował kupców. W następnych dniach, tendencya targów nie polepszyła się a w piątek ceny o 2 szyl. na kwarterze się cofnęły. Trudno odgadnąć przyczyny tak silnego zniżenia cen, bo kilkanaście dni pięknéj pogody na dokończenie żniw, zdaje się nie być wystarczającym powodem; przypuścić zatém należy, że ogólny rezultat żniw jest lepszy, jak początkowie mniemano.

We Francyi dowozy krajowe starego i świeżego ziarna, przewyższają o wiele bieżące potrzeby miejscowe. Targi zatém przepełnione, sprzedaż trudna a ceny pszenicy w ciągu tygodnia znów o 60 do 70 cent. na większéj części placów się cofnęły.

Pod wpływem tak niepomyślnych wiadomości o targach zagranicznych chęć do pokupu na naszéj giełdzie zupełnie ustała, i tylko przy ustępstwie 10 do 15 guld. na łaszcie kilka partyi pszenicy umieścić zdołano.

Żyto ma słaby odbyt przy nieco spadających cenach.

W przeciągu tygodnia sprzedano: pszenicy 42,000 szefli, żyta 24,000, jęczmienia 1800, owsa 600, grochu 1200, rzepaku 300, siemienia 2400 szefli.

Płacono za szefel berliński:

	funty	łuty	funt.	łut.	tal.	sgr.	fen.	tal.	sgr.	fen.
Pszenicy	83	27	85	9	2	4	7	2	7	11
„	84	8	85	20	2	7	1	2	17	6
Żyta	78	21	82	16	1	15	—	1	18	4
„ świeżego	78	—	81	25	1	19	2	1	21	6
Grochu					1	25	—	2	2	—
Rzepaku					3	7	6	3	20	—

Toruń przebyło w przeciągu tygodnia: pszenicy 10,080 szefli. Belek dębowych 990 sztuk, belek sosnowych i okrąglaków 22,050, klepek i bali 183 łaszt.

Stan wody w Toruniu 2' 2".

Kursa zamian:

Londyn 6. 23 1/4. Hamburg 151 1/4. Amsterdam 142 3/8.

Aleksander Makowski.

...dnia 10 bm. zakończył życie najdroższy nasz syn **Bolesław Kostki**. Pogrzeb odbędzie się 13 bm. ...południu o godz. 5. Nabożeństwo ...ie 14 bm. u św. Marcina o godz. ...no, o czém donoszą krewnym i ...jaciołom stroskani rodzice wraz ...milią (4443) **Błociszewscy.**

...ne zebranie Towarzystwa rolni... ...powiatów wrzesińskiego, średzkiego ...źnieńskiego, odbędzie się dnia 13 ...niu rb. o godzinie 10 z rana w ...nie w lokalu p. Wnukowskiego, na ... Zarząd Szanownych Członków u...nie zaprasza. (4458)

Jakób Stanowski,
sekretarz, z polecenia.

...ów kupców i producentów upraszam ...ém o oświadczenie na piśmie franco, ...bat udzielić zamyślają przy zawarciu ...któw z **Towarzystwem konsum...**
Ławicki,
przy ul. Magazynowéj No. 1.

Obwieszczenie.

Dnia **18 września rb.** i w dniach następnych przed południem o godzinie 9 będą sprzedane

rozmaite towary łokciowe i nie łokciowe

w ratuszu tutejszym w drodze publicznéj licytacyi najwięcéj dającemu za gotową zapłatą do czego chęć kupna mających się zaprasza. (4333)

Pleszew, 2 września 1865.

Janus,
komisarz aukcyjny.

Od św. Michała przyjmuję **studentów na stancyą** na Strzeleckiéj ul. No. 8 B. na 2 piętrze, niedaleko gimnazyum. (4404). **Gloger.**

1 pokój i kuchnia na I piętrze od 1 października do wynajęcia w ulicy Siennéj pomiędzy Chwaliszewem a Tamą Nr 3. (4451) **Tomaszewski.**

W handlu korzennym jest miejsce dla młodego **subjekta**. Zgłaszający się winni dołączyć swe świadectwa. Adres: **J. Wruk w Czarnkowie.** (4394).

Podziękowanie.

Cierpiałem wielki ból przez 5 lat w nodze **romatyzm** tak, iż przez ten romatyzm dostałem kolano rozsadzone — i przez ten ból — zostałem kaleką, iż wcale chodzić nie mogłem i musiałem swój urząd żandarmski odstąpić — i ciągle leżeć w łóżku tak, że o swéj mocy wstać ani chodzić nie mogłem. I tak w tém mojém kalectwie leżałem w lazarecie berlińskim, wrocławskim i poznańskim i żadnéj pomocy nie doznałem. Lecz udałem się do Wielmożnego pana doktora **A. Bartłomieja Drozdowskiego**, w Swincu pod Krzywiniem mieszkającego. Który mnie w przeciągu dwóch miesięcy tak przyprowadził do zdrowia, iż dziś mogę chodzić o swéj mocy i żadnych boleści nieczuję i jestem całkiem zdrów. Niech mu Bog za to błogosławi a ja mu z całego serca dziękuję.

Szlabanowy w Boguszynie pod Xiążem
(4156) **Karól Neeck.**

Panny wykształcone **w krawiectwie** jako też w naukę przyjmie
Goniakowski.
(4415) krawiec damski ul. Wrocławska 5.

Od pierwszego października przyjmuje się **studentów**, na Grobli Nr. 3b.
(4379) **Górski.**

Poszukuje się (4352)

dzierżawy dóbr

za mniej więcéj 5—10000 tal. Oferty jaknajbardziéj szczegółowe raczą sami właściciele pod lit. **J. D.** złożyć w języku niemieckim w exped. niniejszeg pisma.

Pewna dziedziczka poleciła mi swą wieś do sprzedania. Ma areału 1645 m., łąk 95. Budynki bardzo dobre, inwentarze kompletne, dom mieszkalny ozdobny w parku, szosa przed brama idzie do miasta o 1/2 m, od Poznania 4 mile. Dziedziczka ta życzy sobie sprzedać jedynie, że jéj wiek jest utrudzający, cieszyłaby się, aby rodak zechciał kupić, o dalszych warunkach dowiedzieć się można. Z liczka do kupna tego jest potrzebna 40000.

Wieś szlachecka i folwark maiące areału 1400, w tém łąk 100 m., boru 40 m., budynki masyw, inwentarze dobre, zaliczki ma być 20,000. Wieś szlachecka 817 m. z łąkami, budynki masyw, z inwentarzem, zaliczka 12,000. Wieś szlachecka ma areału 1060 m., w tém łąk 100 m., budynki masyw, inwentarze dobre, zaliczka 15 do 20000 tal.

Folwark 400 m, z łąkami, budynki dobre, zaliczka 6000 tal.

Folwark 451 m z łąkami, budynki dobre, także i inwentarz, zaliczki ma być 1000 tal. Folwark 503 m. z łąkami i laskiem, budynki dobre, inwentarze dobre, zaliczka 8000 tal.

Folwark 451 m. budynki i dom mieszkalny, wszystko masyw, inwentarze bardzo dobre, zaliczka 8000 tal., leży przy szosie w powiecie kościańskim.

Oberza w mieście na wielkim trakcie jest do kupienia, na saméj szosie, zaliczka 3000 tal.

Oberza na saméj szosie na wielkim trakcie, ma roli morg 16 z łąkami, zaliczka ma być 2000 tal.

Uprzejmie polecam się w każdym momencie do wskazania kupującym na ich zażądanie powyższych posiadłości, oznajmić warunki itd.

Poznań, za Bramką pod No. 10a.

Stanisław Rejer,
agient dóbr itd.
[4435].

Obwieszczenie.

Fanty w miesiącach **października, listopada i grudnia r. z.** w **styczniu, lutym i marcu r. b.** aż do upłynionego czasu udzielonych pożyczek i 6 miesięcy później z tutejszego lombardu miejskiego nie wykupione pod No.

669 2409 2412 2414 2419 2431 2432 2442 2446 2452 2465 2466 2469 2476 2488
2492 2496 2502 2505 2511 2512 2514 2515 2517 2526 2527 2528 2535 2560 2566
2592 2606 2607 2609 2610 2612 2613 2614 2616 2630 2635 2636 2637 2641 2643
2644 2645 2646 2647 2648 2652 2659 2660 2671 2672 2678 2684 2685 2692 2696
2698 2706 2711 2713 2717 2721 2722 2724 2725 2726 2734 2737 2738 2739 2741
2742 2743 2744 2745 2747 2749 2750 2753 2756 2757 2762 2772 2778 2783 2790
2796 2812 2824 2828 2829 2830 2836 2837 2847 2851 2853 2859 2860 2864 2866
2868 2869 2871 2875 2879 2880 2881 2886 2888 2891 2892 2893 2894 2895 2897
2900 2902 2939 2943 2954 2993 3015 3023 3035 3043 3048 3049 3067 3082 3097
3102 3110 3122 3146 3157 3172 3187 3207 3220 3226 3230 3235 3254 3278 3282
3298 3306 3312 3328 3332 3382 3389 3411 3415 3420 3424 3425 3427 3428 3443
3454 3455 3469 3485 3488 3490 3493 3499 3515 3516 3525 3536 3541 3549 3585
3596 3601 3602 3603 3605 3621 3638 3671 3680 3700 3703 3719 3720 3731 3738
3740 3741 3747 3754 3761 3812 3845 3858 3895 3898 3917 3933 3947 3952 3955
3971 3974 3975 3982 3996 4017 4027 4036 4042 4054 4057 4059 4061 4068 4069
4094 4095 4112 4125 4153 4157 4162 4166 4169 4172 4193 4195 4211 4236 4237
4241 4242 4243 4255 4273 4283 4285 4312 4346 4376 4384 4390 4414 4434 4444
4454 4457 4458 4494 4504 4531 4537 4538 4551 4556 4571 4572 4578 4596 4598
4600 4601 4613 4614 4637 4651 4656 4668 4671 4674 4679 4680 4681 4684 4704
4709 4717 4721 4726 4734 4736 4739 4757 4758 4768 4778 4779 4780 4781 4782
4804 4813 4822 4828 4846 4851 4856 4860 4880 4889 4897 4906 4915 4918 4933
4939 4940 4942 4964 4974 4976 4979 4993 4997 5003 5004 5007 5017 5023 5034
5045 5046 5047 5061 5062 5064 5085 5095 5099 5103 5104 5105 5106 5107 5115
5122 5124 5136 5154 5155 5156 5165 5175 5199 5201 5205 5206 5207 5217 5221
5239 5242 5243 5244 5252 5256 5263 5265 5273 5274 5285 5290 5296 5304 5307
5310 5326 5335 5408 5413 5425 5428 5433 5441 5451 5455 5457 5459 5467 5469
5482 5493 5494 5499 5501 5505 5506 5511 5527 5533 5545 5516 5558 5560 5576
5579 5588 5607 5612 5614 5629 5630 5633 5643 5649 5665 5672 5679 5680 5687
5689 5697 5704 5713 5718 5741 5742 5743 5754 5774 5780 5783 5798 5803 5804
5815 5816 5823 5826 5859 5859 5848 5854 5859 5860 5863 5866 5867 5869 5878
5879 5884 5887 5891 5895 5897 5908 5912 5918 5924 5925 5927 5934 5944 5946
5950 5955 5956 5979 5982 5986 5993 5996 5997 5999 6002 6018 6021 6025 6026
6027 6038 6046 6047 6049 6050 6059 6061 6063 6064 6067 6068 6069 6074 6075
6076 6086 6088 6089 6090 6095 6098 6100 6102 6107 6108 6115 6117 6119 6123
6128 6131 6132 6133 6136 6138 6145 6148 6149 6152 6153 6154 6156 6157 6161
6162 6165 6170 6171 6173 6179 6183 6195 6196 6212 6213 6215 6216 6218 6223
6225 6227 6238 6242 6245 6246 6249 6251 6253 6255 6264 6267 6269 6274 6284
6301 6306 6307 6325 6328 6335 6341 6342 6344 6346 6347 6348 6350 6355 6357
6359 6360 6364 6379 6384 6385 6390 6391 6401 6403 6408 6411 6413 6417 6418
6421 6423 6425 6432 6437 6438 6444 6448 6449 6451 6455 6460 6463 6465 6470
6471 6472 6485 6487 6488 6516 6518 6530 6533 6538 6555 6557 6564 6565 6574
6576 6577 6582 6587 6588 6590 6593 6594 6595 6599 6604 6609 6612 6613 6623
6624 6626 6638 6640 6641 6644 6648 6652 6653 6658 6659 6660 6663 6672 6679
6684 6687 6689 6692 6695 6697 6701 6713 6715 6720 6721 6724 6727 6730 6733
6734 6744 6750 6752 6753 6759 6765 6767 6770 6776 6781 6786 6789 6793 6797
6799 6800 6802 6805 6809 6813 6836 6838 6842 6846 6847 6849 6852 6856 6857
6862 6864 6865 6880 6882 6883 6884 6885 6888 6899 6902 6903 6904 6907 6912
6916 6918 6919 6930 6931 6937 6943 6947 6951 6952 6955 6959 6960 6962 6965

publicznie sprzedane będą w dniu **25 października r. b.** i **w następujących dniach** w przedpołudniowych godzinach od 9 do 12 godz. w lokalu lombardowym przy Szkolnéj ul. No. 10, o czém niniejszém donosimy.

Poznań, dnia 13 lipca 1865. (4095)

Magistrat.

Ojciec familii, polecony przez dyrekcyą szkoły realnéj w Bydgoszczy Wgo Gerbera, ma zamiar przyjąć do siebie na pensyą parę chłopców uczęszczających do szkół bydgoskich, a to od 1 października r. b. Udzielać im przytém może korrepetyce i lekcye prywatne francuskie. W Bydgoszczy Bahnhofstrasse Nr. 80 na 1 piętrze. Wiadomość także dać może ekspedycya Dziennika Pozn. [4463].

Nakładem księgarni **L. Merzbacha** w Poznaniu, wyszło co dopiero:

Otyłość

sposoby jéj powstania, zapobiegania i leczenia,

według systemu

Williama Bantinga.

Cena 7½ sgr.

Doktor **Jul. Vogel,** profesor przy uniwersytecie w Halli, powodowany otwartym listem Bantinga, wyleczonego z uprzykrzonéj otyłości, napisał umiejętną rozprawę która w niemieckim języku rozeszła się w przeciągu kilku tygodni w **15,000** egzemplarzy.

Wzwyż wzmiankowana księgarnia wydając o tymże przedmiocie pracę jednego ze znamienitych polskich lekarzy, wedle systemu wyleczenia Bantinga napisaną, spodziewa się, że publiczności polskiéj wyrządzi przysługę i liczy na znaczny pokup.

Przysyłający przez wliozenie pocztowe (Post-Anweisung) **7½ sgr. wprost do księgarni nakładowéj, otrzyma to dziełko franco odwrotną pocztą.**

Przy Starym Rynku jest pod Nr. 79 frontowy pokój na II piętrze od ś. Michała rb. do wynajęcia. Szczegółów dowiedzieć się można w Rynku pod Nr. 86, w handlu. [4446].

E. Ł. Kasprowicz

w Lipsku,

księgarnia sławiańska,

poszukuje kapitału z gotówką, dla rozszerzenia czynności swéj na polu wydawnictwa sławiańskiego.

Z wkładu kapitału połowa zysku się gwarantuje.

Adres: **franco Leipzig.** (4455)

Aukcya złota, srebra itd.

Z polecenia król. sądu powiatowego sprzedawać będę drogą licytacyi publicznéj gotówką najwięcéj dającemu **w środę, 13 września rb.** rano od godziny 9 i po południu od 3, **w lokalu aukcyjnym przy ul. Magazynowéj 1: Złote zegarki kotwicowe, łańcuszki, pierścionki, srebrne łyżki stołowe i do herbaty, rozmaite meble, ubiór, filżanki, nowe kapelusze, sprzęty domowe i gospodarskie,** a od godziny 3 **kilka pudeł towarów piernikarskich syrop, sprzęty piekarskie,** jako to: **skrzynie piekarskie, deski, budy jarmarczne, pudła, beczki itd.**

Rychlewski,

[4439] król. kom. auk.

Agronom, Polak, nie żonaty, poddany pruski, posiadający dokładnie język niemiecki, puszukuje miejsca od św. Michała. Adres: franco **J. K.** Dominium Wapno pod Brodnicą (Strasburg in W. Pr. (4461)

Dzierżawa dóbr.

Mam **wieś do wypuszczenia** 1400 mórg. — Chcący na to reflektować, mogą do mnie się zgłosić o warunki, **bez agentów,** z nadmienieniem **ile kapitału** posiadają.

Borek, 10 września 1865. (4453)

Alexander Graeve.

Lasy w najlepszym stanie, ma na sprzedaż

Ludwik Kantorowicz,

(4460) ulica Szeroka 10.

Dom. **Wiśniewki** pod **Leknem** ma na **sprzedaż** elegancki **piec szczecinski** biały (silbergrau) z żółtym górnym gzymsem. Piec ten jest 9 kachli wysoki, 3½ długi, 2½ szeroki i kosztuje ze wszystkiemi doń należącemi potrzebami (prócz rury) i z postawieniem 28 tal. Kupujący winien na miejsce po takowy przysłać. (4421)

Dom. **Mościejewo** pod **Sierakowem, sprzedawać będzie** przez licytacyą na dniu **4 października rb.** o godz. 10 przed południem, **90 sążni drzewa sosnowego szczepowego, suchego,** za gotówkę. Mającyeh chęć kupna uprzejmie się zaprasza. (4454)

Pługi Wrzesińskie

w wielkim doborze, poleca handel żelaza, skład machin i narzędzi rolniczych (4450)

F. Oberfelta i Spółki.

W leśnictwie **Pietrowo** pod Czempiniem, nad żwirówką wrocławsko-poznańską jest następujące drzewo porządkowe i opałowe codziennie na sprzedaż:

a) **Sośnina.**

1. Wały i przycięsi młyńskie, cena odpowiednia jakości,
2. drzewo budowlowe spuszczane w roku 1864/65, stopa sześcienna nieobrobiona 2½ sgr.,
3. rznięte łaty na dachy, kopa o 720 łokciach 10 tal.,
4. szkudły, tysiąc 20 sgr.,
5. dobre deski bez sęków ¾" grubości, cena według szerokości,
6. szalówka, kopa począwszy od 16 tal.
7. drzewo szczepowe, sążeń po 4 „
8. „ gałązkowe „ „ 3 „
9. „ pieńkowe „ „ 2 „
10. wiory „ „ 1⅙ „

b) **Brzezina.**

1. Mniéj więcéj 50 kop dzwon brzozowych, kopa po 5 i 7 tal.,
2. drągi brzozowe na dyszle, rozwory itd.
3. drzewo szczepowe I 5½ tal.,
4. „ „ II 4½ „
5. „ pieńkowe 2½ „

Uwaga. Od 1 talara płaci 1 sgr., a od sążnia 2 sgr. pieńkowego. [4348]

D. W. Schütt.

Dnia **16 października rb.** przed południem o godzinie 11 odbędzie się w Poznaniu w domu przy ulicy Berlińskiéj Nr 14 ogólne roczne zebranie Spółki pod firmą: **Bniński, Chłapowski, Plater et Comp.**

Przedmiotem obrad będzie w myśl §§ 47 i 56 Ustawy: Sprawozdanie Spólników jawnych z czynności za rok ubiegły, przedłożenie bilansu i inwentarza, stanu interesów i majątku Spółki, udzielenie pokwitowania, nstanowienie dywidendy oraz projekt wypuszczenia drugiéj seryi akcyi i sposób jéj emisyi.

Poznań 6 września 1865. (4449)

Rada Nadzorcza Towarz. komandytowego na akcye

Bniński, Chłapowski, Plater et Comp.

Brandenburgskie

Towarzystwo zabezpieczenia szkła lustrowego

poleca się do przyjmowania zabezpieczeń **luster, szyb lustrowych, szkła podwójnego i surowego** przeciwko gradobiciu i innemu uszkodzeniu, przyznawała na premie, ile tylko być może, najniższe i nie ustępuje pod tym względem żadnemu innemu renomowanemu Towarzystwu zabezpieczeń.

Agenci główni:

Aleksander Wolczyński w Poznaniu.
A. Stephan w Bydgoszczy i
Karol Rosenberg w Gnieźnie. (4452)

PIANINA

w największym wyborze, począwszy od 150 tal., poleca pod poręczeniem

S. J. Mendelsohn.

Przyjmuje się spłatę częściową. (4459)

Dnia 11 września otwieram tutaj w miejscu

ulica Wroniecka Nro. 24, (w domu p. piwowara Stęszewskiego),

Handel droguów, farb i towarów wszelkich aptekarskich,

jakotéż

artykułów z farmacyi eleganckiéj i kosmetycznéj.

Długoletnie doświadczenie dozwala mi wszelkie wymagania dokładnie i punktualnie wykonać.

Donosząc o tém szanownym obywatelom ziemskim i szanownéj publiczności, proszę o uwzględnienie.

Z wysokim szacunkiem

L. Kremski.

(4401)

Przy Lipowéj ulicy No. 1 na piętrze, są **2 niemeblowane pok** wynajęcia.

Aukcya szkuty

W piątek, dnia 15 bm. przed po o godzinie 10 sprzedam w miejscu licytacyi za natychmiastową gotówkę VI Nr. 118 wraz z wszystkiemi jéj borami, należącą do spadkobierców **skich** i stojącą powyżéj mostu chw skiego, obok śpichlerza Berwina.

Manheime

(4462). król. kom. aukcyjny

Piękną

pszenicę i żyto

do siewu ma na sprzedaż

Dom. Żerniki pod Wrze

Melony

na konserwy do nabycia u

P. Nowickiego

(4447) ul Wrocławska 9.

Lakier posadzkowy

z najlepszéj, jak wiadomo fabr

Franciszka Christop

z Berlina,

poleca w naczyniach oryginalnych po **12** sgr. [44

Adolf Asch,

ul. Zamkowa **5,** opodal Ryn

Mixed Pickles,

Świeżego wędzonego ba kiego łososia,

Świeże sardynki w oliwie

Swieżą sałatkę z morskich ków i sos do téjże,

polecają w najprzedniejszym gu najtaniéj. **Bracia Anders**

Wyborowe **nowe śledz** 1 sgr, tudzież **wędzonego dzia łososiowego** poleca

(4445) ***Izydor Appel,*** obok

Bazar.

W środę, dnia 13 września wieczorem o godz. 7½

WIECZÓR MUZYKALN

dany przez

Aleksandra Angyalfi

pierwszego barytonistę rodowego teatru w Peszt

za łaskawym współudziałem

panny Marytany Fus pierwszéj śpiewaczki ope wrocławskiéj.

Program:

Fantazya Wolframa z Tannh sera, **Schiffers Gruss,** wielka z **Les vêpres siciliennes,** śpiew w języku włoskim, wielka arya **Trovatore, Duet z Belizara, się śmiała,"** wykonany w języku p skim, komponowany przez Tro **Waleo arya** przez Venzano, **Węg ski śpiew narodowy itd.**

Biletów na numerowane krzes po 15 sgr. nabyć można **w nadw nym składzie muzykaliów B Bote i G. Bocka.**

Cena kasowa 25 sgr.

KURS GIEŁDY W BERLINIE.
dnia 11 września.

Papiery pruskie.	%	żądano	płac.
Pożycz. dobrow.	4½	—	100⅛
— rząd. 1859	5	—	104⅞
— 50, 52 konw.	4	—	96¼
— 54, 55, 57,	4½	100½	—
— 1856	4½	100½	—
— prem. 1855	3½	—	128
Obligi dług. skarb.	3½	—	89¾
— Marchijs.	3½	—	—
Listy zast. March.	3½	—	85
— Prus Wsch.	3½	—	82½
— — —	4	—	90¾
— Pomor.	3½	—	84
— —	4	95⅞	—
— W.Ks. Pozn.	4	—	—
— — — (nowe	3½	—	—
— — — (nowe	4	—	93⅛
— Szląskie	3½	—	—
— Saskie	4	—	—
— Prus Zach.	3½	—	81½
— — —	4	—	91
— rent. March.	4	—	96
— Pomor.	4	—	95¾
— W. Ks. Pozn.	4	—	94
— Pr. Ws. i Zach.	4	—	95½
— Nadreńskie	4		98
— Saskie	4	—	98
— Szląskie	4	98	—
Papiery zagraniczn.			
Austr. metali	5	—	63
— Poż. narod.	5	—	67¼
Austr. Obl. 250 fl.	5	—	76¾
Rosy. 5 pożyc. Stiegl	4	74¾	—
— 6 —	5	91¼	—
Rosy. poż. angiel.	5	92¾	—
Polsk. obligi skarb.	4	—	71¼
— Cert. A. 300 zł.	5	—	92½
— Lis. z. n. w R.S.	4	—	69¾
— Ob. cztk. 500 z.	4	—	91½
Pieniądze.			
Frydrychsdory	—	—	113⅞
Lujdory	—	—	111⅓
Złota, funt. cel.	—	—	466½
Srebra — dito	—	—	30
Saskie bil. kas.	—	—	99⅞
Niem. banku	—	—	—
— płat. w Lipsku	—	—	99⅞
Austr. banku	—	—	81¼
Polskie bil. bank.	—	—	—
Disk. bank. od wek.	—	—	5
Akcye kolei żelaz.			
Galic. K. Ludw.	5	—	90
Berlin-Anhalt	4	—	202¾
Berlin-Hamb.	4	—	150¾
Berl.-Poczd.-Magd.	4	—	208
Berl.-Szczecin	4	—	128¾
Wrocł.-Freib.	4	—	143½
— najnow.	4	—	—
Brzeg-Niskie	4	—	86¾
Kozlo-Bogumin	4½	—	55¾
— pierwot.	4½	—	—

	%	żądano	płac.
Dolno-Szl.-March.	4	—	95
Dolno-Szl. kol. pob.	4	84½	—
Półn. Fryd.-Wilh.	4	—	74
Górno-Szl. A. i C.	3½	—	172¼
— Litt. B.	3½	—	154½
Opol-Tarnowic.	4	77	—
Starogr.-Pozn.	3½	—	94
Akcye bank. i kredyt.			
Berl. Stow. kas.	4	—	130
Berl. Tow. hand.	4	—	109⅞
Gdański bank pryw.	4	—	111
Dysk. Udział kom.	4	—	100¾
Gota bank. pryw.	4	—	102
Hanow. dito	4	—	94
Królew. dito	4	—	111
Lipsk. Stow. kred.	4	—	84
Magd. bank. pryw.	4	—	102
Pomor. bank rycer.	4	—	93⅛
Pozn. bank. prow.	4	—	102½
Prusk. udz. bank.	4½	—	149¾
Szląsk. Stow. bank.	4	—	113
Akcye przemysłowe			
Berl. fab. kol. żel.	5	—	121½
Minerwy Szląskiéj.	5		33¾
Concordia	4	—	—
Magd. assek. ogn.	4	—	—
Oblig. z praw. pierw.			
Berl.-Anhalt	4	—	—
—	4½	—	100¼
Berl.-Hamb.	4	99	—

	%	żądano	płac.
Berl.-Hamb. II. Em.	4	—	—
Berl.-Pocz.-Mag. A.	4	—	—
— Litt. B.	4	—	—
— Litt. C.	4	—	92¾
Berl.-Szczecin	4½	—	—
— II. Em.	4	—	92
Koźlo-Bogumin	4	—	88¾
— III. Em.	4½	—	—
Dolno-Szl.-March.	4	95½	—
— konwen.	4	95½	
— — III. ser.	4	94½	—
— — IV. ser.	4½	100⅛	—
Górn.-Szl. Litt. A.	4	—	—
— Litt. B.	3½	—	—
— Lit. C.	4	—	—
— Lit. D.	4	—	—
— Lit. E.	3½	—	82½
— Lit. F.	4½	—	—
Starogr.-Pozn.	4	—	—
— II. Em.	4½	—	—

KURS GIEŁDY W WROCŁAWIU.
dnia 11 września.

Papiery i pieniądze.			
Dukaty	—	—	95¾
Frydrychsdory	—	—	—
Lujdory	—	—	110¾
Polskie bil. bank.	—	—	—
Aust. banknoty	—	—	—
Nowa Waluta Aust.	—	—	93
Wrocł. obl. miejsk.	4	—	—
Poznań. list. zast.	3½	—	—

	%	żądano	płac.
Pozn. lis. zast. nowe	4	—	93 11/12
— nowe	3½	—	—
— Listy Rent.	4	94½	—
Szląskie list. Zast.	3½	—	88 12
— listy zast. A.	4	99⅛	—
— nowe	4	99⅛	—
— Lit. B.	4	—	99¾
— Lit. C.	4	98¾	
— Listy Rent.	4	98⅛	—
— Oblig. prow.	4½	—	—
Polskie Listy Zast.	4	70	—
— nowéj Emis.	4	—	—
— Obl. skarb.	4	—	—
obl. cząstk. à 500 zł.	4	—	—
Austr. pożycz. nar.	5	67½	—
Minerwy akcye	4		33⅓
Szląski bank	4	—	—
— tow. assek. og.	4	—	—
Akcye Szląsk. kol. żel.			
Freiburg	4	143¾	
— now. Emis.	4	—	—
— obl. z praw pier.	4	94⅝	—
—	4½	100⅛	—
Górno Szl. Lit. A. i C.	3½	173¼	—
— Lit. B.	3½	—	154½
— obl. z pr. pierw.	4	94¾	—
— Lit. D.	3½	—	—
— Lit. E.	3½	—	82¼
Opol. Tarn.	4	—	77
Koźlo-Bogumin	4	56⅜	—
— obl. z pr. pierw.	4½	—	—

	%	żądano	płac.
Listy zast. gal. now. z kup. w. austr.	—	69 7/8	
Listy zast. gal. star. kup. w mon. kr.	—	78 3/8	

KURS STOW. KUP. W POZN.
dnia 12 września.

Pozn. List. Zast.	4	—	
— nowe	3½	—	
— nowe	4	—	
Pozn. list. Rent.	4	—	
— akc. bank. prow.	—	—	
— obl. prow.	5	—	
— obligacye pow.	5	—	
— obl. mel. Obry.	5	—	
— obligi pow.	4½	—	
— obl. miej. II. Em.	4	—	
Prusk. obl. skar.	3½	—	
— poży. skarb.	4	—	
— dobr. poży	4½	—	
— poż. skarb.	4½	—	
— — —	5	—	
— poż. z prem.	3½	—	
Sz. list. Zast.	3½	—	
Zach. Prusk.	3½	—	
Polskie	4	—	
Górno-szl. akc. k. ż.	—	—	
— obl. z pr. pier. E.	—	—	
Star-Pozn. ak. k. ż.	—	—	
Polskie banknoty	—	—	
Zagraniczne bank.	—	—	

Redaktor odpowiedzialny i wydawca **Teodor Zychliński** w Poznaniu. — Nakładem i czcionkami **Ludwika Merzbacha w Poznaniu.**